

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MELCHIOR WATHELET IŠVADA,
pateikta 2015 m. lapkričio 26 d.¹

Bylos C-613/13 P, C-609/13 P, C-625/13 P, C-636/13 P ir C-644/13 P

**Europos Komisija
prieš
Keramag Keramische Werke GmbH ir kt. (C-613/13 P)
ir
Duravit AG ir kt.
prieš
Europos Komisiją (C-609/13 P)
ir
Villeroy & Boch AG
prieš
Europos Komisiją (C-625/13 P)
ir
Roca Sanitario SA
prieš
Europos Komisiją (C-636/13 P)
ir
Villeroy & Boch SAS
prieš
Europos Komisiją (C-644/13 P)**

„Apeliacinis skundas — Karteliai — Belgijos, Vokietijos, Prancūzijos, Italijos, Nyderlandų ir Austrijos vonios kambario įrangos rinka — Pardavimo kainų derinimas ir keitimasis neskelbtina komercine informacija — Lygiagrečiai priimtų Bendrojo Teismo sprendimų tarpusavio nesuderinamumas — Bauda — Pažeidimo sunkumas — Nediskriminavimas“

1. Šioje išvadoje kartu nagrinėsiu apeliacinius skundus², pirma, Europos Komisijos³ pateiktą apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo *Keramag Keramische Werke ir kt. / Komisija* (T-379/10 ir T-381/10, EU:T:2013:457, toliau – Sprendimas *Keramag*), antra, *Duravit AG, Duravit SA* ir *Duravit BeLux SPRL / BVBA*⁴ apeliacinį skundą dėl Sprendimo *Duravit ir kt. / Komisija* (T-364/10, EU:T:2013:477, toliau – Sprendimas *Duravit*), trečia, *Villeroy & Boch AG*⁵ ir, ketvirta, *Villeroy & Boch*

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — Žr. šios išvados 5 punktą.

3 — Byla *Komisija / Keramag Keramische Werke ir kt.* (C-613/13 P).

4 — Toliau – *Duravit ir kt.* Tai yra byla *Duravit ir kt. / Komisija* (C-609/13 P).

5 — Byla *Villeroy & Boch AG / Komisija* (C-625/13 P).

SAS⁶ apeliacinį skundą dėl Sprendimo *Villeroy & Boch Austria ir kt.* / Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 ir T-402/10, EU:T:2013:455, toliau – Sprendimas *Villeroy & Boch Austria*) ir, penkta, *Roca Sanitario SA*⁷ apeliacinį skundą dėl Sprendimo *Roca Sanitario* / Komisija (T-408/10, EU:T:2013:440, toliau – Sprendimas *Roca Sanitario*).

2. Minėti sprendimai buvo susiję su 2010 m. birželio 23 d. Komisijos sprendimu C(2010) 4185 *final* dėl procedūros pagal [SESV] 101 straipsnį ir [EEE] susitarimo 53 straipsnį⁸ (byla COMP/39092 – vonios kambarių įranga, toliau – ginčijamas sprendimas).

3. Ginčijamu sprendimu Komisija skyrė iš viso daugiau kaip 622 mln. EUR baudų 17 vonios kambario įrangos gamintojų už jų dalyvavimą darant vieną tęstinį konkurencijos teisės pažeidimą vonios kambario įrangos sektoriuje. Komisijos teigimu, minėtos įmonės reguliariai, įvairiais laikotarpiais nuo 1992 m. spalio 16 d. iki 2004 m. lapkričio 9 d. dalyvavo antikonkurenciniuose susitikimuose šiose teritorijose: Vokietijoje, Austrijoje, Belgijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir Nyderlanduose. Komisija padarė išvadą, kad minėtų įmonių vykdytas metinių kainų dydžių ir kitų kainodaros aspektų derinimas, taip pat neskelbtinos komercinės informacijos atskleidimas ir keitimasis ja tarp minėtų įmonių reiškė kartelį. Komisijos teigimu, šis pažeidimas buvo susijęs su santechninės armatūros prekėmis, dušo uždangomis ir jų detalėmis, taip pat keramikos prekėmis (toliau – trys prekių pogrupiai).

4. Dėl įvairių Bendrojo Teismo sprendimų, susijusių su ginčijamu sprendimu, Teisingumo Teisme buvo pareikšta ne mažiau kaip keturiolika apeliacinių skundų⁹.

5. Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo prašymą ir, kaip nurodyta šios išvados 1 punkte, joje bus nagrinėjami tik du pagrindai, sudarantys penkių iš šių keturiolikos apeliacinių skundų esmę. Šiais dviem pagrindais kvestionuojami, pirma, prieštaringi vertinimai, pateikti kai kuriuose Bendrojo Teismo sprendimuose¹⁰, ir, antra, Bendrojo Teismo tinkamas pasinaudojimas savo neribota jurisdikcija¹¹. Atsižvelgiant į tai, aišku, kad ši išvada gali padėti Teisingumo Teismui išnagrinėti kitus apeliacinius skundus, kuriuose keliami analogiški klausimai.

I – Ginčų aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

6. Ginčų aplinkybės apibūdintos Sprendimo *Keramag* 1–26 punktuose, Sprendimo *Duravit* 1–25 punktuose, Sprendimo *Villeroy & Boch Austria* 1–19 punktuose ir Sprendimo *Roca Sanitario* 1–28 punktuose. Jas galima apibendrinti taip, kaip nurodyta toliau.

7. Ginčijamame sprendime Komisija pripažino, kad vonios kambario įrangos sektoriuje buvo padarytas SESV 101 straipsnio 1 dalies pažeidimas.

6 — Byla *Villeroy & Boch SAS / Komisija* (C-644/13 P).

7 — Byla *Roca Sanitario / Komisija* (C-636/13 P).

8 — Šioje išvadoje toliau nurodysiu tik SESV 101 straipsnį.

9 — Bylos: C-604/13 P, C-609/13 P, C-611/13 P, C-613/13 P, C-614/13 P, C-618/13 P, C-619/13 P, C-625/13 P, C-626/13 P, C-636/13 P, C-637/13 P, C-638/13 P, C-642/13 P ir C-644/13 P.

10 — Byloje *Komisija / Keramag Keramische Werke ir kt.* (C-613/13 P) Komisijos ieškinio pirmojo pagrindo antra, trečia ir penkta dalys, taip pat *Keramag ir kt.* priešinio apeliacinio skundo antrasis pagrindas; byloje *Duravit ir kt. / Komisija* (C-609/13 P) – trečiasis pagrindas; byloje *Villeroy & Boch AG / Komisija* (C-625/13 P) – pirmasis pagrindas ir antrojo pagrindo antra dalis ir galiausiai byloje *Villeroy & Boch SAS / Komisija* (C-644/13 P) – pirmasis ir antrasis pagrindai.

11 — Antrojo pagrindo pirma dalis byloje *Roca Sanitario / Komisija* (C-636/13 P).

8. 2004 m. liepos 15 d. *Masco Corp.* ir jos dukterinės bendrovės, viena iš kurių yra *Hansgrohe AG*, gaminanti santechninę armatūrą, ir *Hüppe GmbH*, gaminanti dušo uždangas, pranešė Komisijai apie kartelį vonios kambario įrangos rinkoje ir paprašė atleisti jas nuo baudų¹², o neatleidus nuo baudų, sumažinti jų dydį. 2005 m. kovo 2 d. Komisija priėmė sąlyginį sprendimą atleisti *Masco Corp.* nuo baudų.

9. 2004 m. lapkričio 9 ir 10 d. Komisija atliko iš anksto nenumatytus patikrinimus kelių bendrovių ir nacionalinių profesinių asociacijų, veikiančių vonios kambario įrangos sektoriuje, patalpose. 2005 m. lapkričio 15 d.–2006 m. gegužės 16 d. ji paprašė daugumos šių bendrovių ir asociacijų pateikti informacijos. 2004 m. lapkričio 15 d.–2006 m. sausio 20 d. kelios įmonės paprašė atleisti nuo baudų arba sumažinti jų dydį.

10. 2007 m. kovo 26 d. Komisija priėmė pranešimą apie kaltinimus (toliau – pranešimas apie kaltinimus), jis buvo pateiktas kelioms įmonėms, įskaitant apeliantes.

11. 2007 m. lapkričio 12–14 d. įvyko apklausa, joje dalyvavo minėtos apeliančios.

12. 2009 m. liepos 9 d. Komisija įvairioms bendrovėms, tarp jų ir kai kurioms šios bylos apeliančioms, išsiuntė raštą su išdėstytomis faktinėmis aplinkybėmis ir atkreipė jų dėmesį į tam tikrus įrodymus, kuriais numato remtis priimdama galutinį sprendimą. 2009 m. birželio 19 d.–2010 m. kovo 8 d. Komisija paprašė kelių bendrovių pateikti papildomos informacijos.

13. 2010 m. birželio 23 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą.

14. Kad nustatytų kiekvienai įmonei skirtą baudą, Komisija rėmėsi Pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo gairėmis (OL C 210, 2006, p. 2, toliau – 2006 m. gairės). Ji nustatė bazinį baudos dydį, patikslinusi, kad ši kiekvienai įmonei apskaičiuota remiantis pardavimais kiekvienoje valstybėje narėje, padauginus iš tiek metų, kiek buvo dalyvaujama darant kiekvienoje valstybėje narėje dėl atitinkamo prekių pogrupio konstatuotą pažeidimą, taigi atsižvelgta į tai, kad kai kurios įmonės vykdė veiklą tik kai kuriose valstybėse narėse arba su vienu (arba dviem) iš trijų prekių pogrupių.

A – „Keramag ir kt.“ bauda

15. Už pažeidimo sunkumą Komisija nustatė 15 % koeficientą, atsižvelgdama į keturis kriterijus – bendras rinkos dalis, pažeidimo pobūdį, geografinę aprėptį ir įgyvendinimą.

16. Be dauginimo koeficiento už pažeidimo trukmę, Komisija, siekdama atgrasyti nagrinėjamas įmones nuo dalyvavimo slaptuose susitarimuose, kurie yra ginčijamo sprendimo dalykas, nusprendė padidinti bazinį baudos dydį 15 %.

17. Nustačiusi bazinį baudos dydį Komisija patikrino, ar yra sunkinančių arba lengvinančių aplinkybių, galinčių pateisinti bazinio baudos dydžio patikslinimą. Ji nenustatė jokios sunkinančios ar lengvinančios aplinkybės ir, pritaikiusi 10 % viršutinę ribą, nustatė 57 690 000 EUR baudą, kurią skyrė *Keramag Keramische Werke ir kt.* (toliau – *Keramag ir kt.* (ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 7 dalis).

12 — Pagal Komisijos pranešimą apie atleidimą nuo baudų ir jų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, 2002, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 155, toliau – 2002 m. pranešimas dėl bendradarbiavimo).

B – „Duravit ir kt.“ bauda

18. Už pažeidimo sunkumą Komisija nustatė 15 % koeficientą, atsižvelgdama į keturis kriterijus, t. y. rinkos dalis bendrai, pažeidimo pobūdį, geografinę aprėptį ir įgyvendinimą. Be koeficiento už pažeidimo trukmę, siekdama atgrasyti nagrinėjamas įmones nuo dalyvavimo slaptuose susitarimuose, kurie yra ginčijamo sprendimo dalykas, Komisija nusprendė padidinti bazinį baudos dydį 15 %.

19. Nustačiusi bazinį baudos dydį Komisija nenustatė jokių sunkinančių ar lengvinančių aplinkybių ir, pritaikiusi 10 % viršutinę ribą, nustatė 29 266 325 EUR baudą, kurią skyrė *Duravit ir kt.* (ginčijamo sprendimo 2 straipsnis).

C – „Villeroy & Boch AG“ ir „Villeroy & Boch France“ baudos

20. Ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje Komisija nubaudė *Villeroy & Boch AG* už dalyvavimą darant vieną tęstinį pažeidimą nuo 1994 m. rugsėjo 28 d. iki 2004 m. lapkričio 9 d. ir jos dukterines bendroves *Villeroy & Boch Austria GmbH* (toliau – *Villeroy & Boch Austria*), *Villeroy & Boch Belgium* ir *Villeroy & Boch SAS* (toliau – *Villeroy & Boch France*) už dalyvavimą darant tą patį pažeidimą nuo 1994 m. spalio 12 d. bent iki 2004 m. lapkričio 9 d.

21. Ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 8 dalyje Komisija skyrė baudas, pirma, *Villeroy & Boch* – 54 436 347 EUR, antra, solidariai *Villeroy & Boch* ir *Villeroy & Boch Austria* – 6 083 604 EUR, trečia, solidariai *Villeroy & Boch* ir *Villeroy & Boch Belgium* – 2 942 608 EUR ir, ketvirta, solidariai *Villeroy & Boch* ir *Villeroy & Boch France* – 8 068 441 EUR. Taigi *Villeroy & Boch AG* iš viso skirta 71 531 000 EUR bauda.

D – „Roca Sanitario“ bauda

22. Ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 3 dalyje Komisija konstatavo, kad *Roca Sanitario* ir dvi nagrinėjamos jos dukterinės bendrovės pažeidė SESV 101 straipsnio 1 dalį, Prancūzijoje ir Austrijoje dalyvaudamos tęstiniame susitarime arba derindamos veiksmus vonios kambario įrangos sektoriuje.

23. Pagal ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 4 dalį Komisija skyrė *Roca Sanitario* 17 700 000 EUR baudą solidariai su *Laufen Austria* ir 6 700 000 EUR baudą solidariai su *Roca France*. Be to, ji *Laufen Austria* atskirai skyrė 14 300 000 EUR baudą už dalyvavimą darant pažeidimą iki *Roca Sanitario* įsigijo *Laufen* grupę.

II – Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamais sprendimais

A – „Keramag ir kt.“

24. 2010 m. rugsėjo 8 d. *Keramag ir kt.* pareiškė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo (bylos T-379/10 ir T-381/10). Byloje T-379/10 buvo pateikti septyni, o byloje T-381/10 – devyni ieškinio pagrindai.

25. Bendrasis Teismas byloje T-381/10 atmetė daugumą *Keramag ir kt.* pagrindų, tačiau pritarė trečiojo pagrindo pirmai ir trečiai dalims¹³. Pripažinęs, jog Komisija klaidingai nusprendė, pirma, kad bendrovės *Allia SAS* ir *PCT* dalyvavo darant pažeidimą, ir, antra, kad bendrovė *Pozzi Ginori* dalyvavo darant pažeidimą nuo 1996 m. kovo 10 d. iki 2001 m. rugsėjo 14 d., nors jos dalyvavimas darant pažeidimą buvo pakankamai teisiškai įrodytas tik nuo 1996 m. gegužės 14 d. iki 2001 m. kovo 9 d., Bendrasis Teismas panaikino atitinkamą ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalies 6 punkto dalį.

26. Dėl baudų sumažinimo pažymėtina, kad Bendrasis Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad *Keramag ir kt.* pateiktam trečiajam pagrindui buvo pritarta iš dalies, panaikino ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 7 dalį, „kiek visa <...> paskirta bauda viršija 50 580 701 EUR“ (rezoliucinės dalies 2 punktą), t. y. sumažino baudą 7 109 299 EUR.

B – „Duravit ir kt.“

27. 2010 m. rugsėjo 2 d. *Duravit ir kt.* pareiškė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo ir pateikė devynis pagrindus. Pirmi šeši pagrindai buvo susiję su ginčijamo sprendimo panaikinimu, atitinkamai pirmasis pagrindas – su SESV 101 straipsnio 1 dalies pažeidimo įrodinėjimo reikalavimų pažeidimu, antrasis – pirma, su *Duravit ir kt.* teisės į gynybą pažeidimu ir, antra, vertinimo klaida dėl tariamo *Duravit ir kt.* dalyvavimo įvairias prekes vonios kambario įrangos sektoriuje apėmusiame kartelyje, trečia, vertinimo klaida dėl tariamo *Duravit ir kt.* dalyvavimo pažeidžiant konkurencijos taisyklės keramikos prekių sektoriuje Vokietijoje, ketvirta, vertinimo klaida dėl tariamo *Duravit ir kt.* dalyvavimo susitarime dėl kainų Belgijoje ir Prancūzijoje, penkta, vertinimo klaida dėl nagrinėjamos veiklos laikymo vienu tęstiniu pažeidimu ir, šešta, teisės būti išklausytam pažeidimu dėl administracinės procedūros trukmės nuo *Duravit ir kt.* apklausos iki ginčijamo sprendimo priėmimo.

28. Septintasis pagrindas buvo susijęs su 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 23 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatų ir 2006 m. gairių neteisėtumu, pateikiant du neteisėtumu grindžiamus prieštaravimus.

29. Aštuntasis ir devintasis pagrindai buvo susiję su baudos sumažinimu, kaip aštuntąjį pagrindą nurodant, kad, nustatant bazinį baudos dydį, nebuvo atsižvelgta į tai, kad *Duravit ir kt.* atžvilgiu konstatuotas pažeidimas buvo lengvesnis nei kitų dalyvių, o kaip devintąjį pagrindą nurodant neproporcingą galutinės paskirtos baudos pobūdį, pritaikius 10 % viršutinę ribą.

30. Sprendimo *Duravit* 339 punkte Bendrasis Teismas nutarė, jog Komisija padarė vertinimo klaidą, pripažinusi, kad *Duravit ir kt.* dalyvavo darant konstatuotą pažeidimą Italijos, Austrijos ir Nyderlandų teritorijoje. Todėl sprendimo 352–357 punktuose Bendrasis Teismas iš dalies pritarė reikalavimams, visų pirma pateiktiems dėl ginčijamo sprendimo dalies panaikinimo.

31. Kalbant apie subsidiariai pateiktus reikalavimus, susijusius su *Duravit ir kt.* skirtos baudos sumažinimu, pažymėtina, kad Bendrasis Teismas Sprendimo *Duravit* 376 ir 384 punktuose, pirma, atmetė kaip nepagrįstus pagrindus, kuriais *Duravit ir kt.* teigė, kad taikant bazinio baudos dydžio apskaičiavimo metodą nebuvo laikomasi vienodo požiūrio ir bausmių individualumo principų, kad galutinė joms skirta bauda buvo neproporcinga ir neatitiko lygybės principo.

32. Antra, Sprendimo *Duravit* 385 ir 386 punktuose Bendrasis Teismas laikėsi nuomonės, kad, remdamasis savo neribota jurisdikcija, jis neturi pagrindo sumažinti *Duravit ir kt.* skirtos 29 266 325 EUR baudos ir kad ši suma yra tinkama sankcija, atsižvelgiant į nagrinėjamo pažeidimo trukmę ir sunkumą.

13 — Byloje T-379/10 pateikti septyni pagrindai iš esmės sutapo su penkiais pirmais ir aštuntuoju bei devintuoju pagrindais, pateiktais byloje T-381/10, tad Bendrasis Teismas perteikė pagrindus tokia tvarka, kaip jie nurodyti pastarojoje byloje.

C – „Villeroy & Boch AG“

33. 2010 m. rugsėjo 8 d. *Villeroy & Boch AG* pareiškė Bendrajame Teisme ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo, kiek jis susijęs su šia bendrove, arba subsidiariai prašė sumažinti jai skirtų baudų dydį (byla T-374/10).

34. Ji teigė, kad Komisija klaidingai kvalifikavo pažeidimą kaip vieną, sudėtinį ir tęstinį pažeidimą, ir subsidiariai – kad šitaip ji pažeidė pareigą nurodyti motyvus, pakankamai tiksliai neapibrėždama nagrinėjamų rinkų. *Villeroy & Boch AG* taip pat teigė, kad, kiek tai susiję su trimis prekių pogrupiais, Vokietijoje ji nepadarė jokio pažeidimo.

35. *Villeroy & Boch AG* taip pat teigė, kad jos nebuvo galima laikyti atsakinga už vienos iš dukterinių bendrovių *Ucosan BV* antikonkurencinį elgesį, nes ši bendrovė rinkoje elgėsi savarankiškai. Šiuo klausimu ji pažymi, kad *Ucosan BV* valdytojui ir steigėjui pagal sutartį buvo numatyta galutinė atsakomybė už veiklą ir kad jis vienintelis buvo atsakingas už rinkodarą ir pardavimą.

36. *Villeroy & Boch AG* teigimu, Komisija klaidingai nusprendė, kad ši bendrovė dalyvavo kartelyje Austrijos rinkoje. Iš tiesų, kaip patronuojančioji bendrovė, ji negalėjo būti laikoma atsakinga už *Villeroy & Boch Austria* padarytą pažeidimą, nes Europos teismų praktika, susijusi su patronuojančiajai bendrovei visiškai priklausančios dukterinės bendrovės antikonkurencinio elgesio priskyrimu jai, prieštarauja, be kita ko, pažeidimų ir bausmių teisėtumo ir nekaltumo prezumpcijos principams. Be to, *Villeroy & Boch AG* nurodė, kad nebuvo pateikta pažeidimo Austrijoje įrodymų.

37. Galiausiai *Villeroy & Boch AG* nesutiko, kad pažeidimas buvo padarytas Prancūzijoje, Belgijoje ir Italijoje, taip pat ginčijo solidarų baudų pobūdį.

38. Bendrojo Teismo teigimu, Komisija neįrodė, kad *Villeroy & Boch AG* dalyvavo darant minėtą vieną pažeidimą iki 1994 m. spalio 12 d. (žr. Sprendimo *Villeroy & Boch Austria* 321 punktą). Vis dėlto ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalies panaikinimas atsižvelgiant į šią išvadą nesukelia jokių padarinių *Villeroy & Boch AG* ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 8 dalyje skirtos baudos dydžio apskaičiavimui. Iš tiesų, Bendrojo Teismo teigimu, apskaičiuodama šią baudą Komisija bet kuriuo atveju atsižvelgė į *Villeroy & Boch AG* dalyvavimą darant pažeidimą tik nuo 1994 m. spalio 12 d.

D – „Villeroy & Boch France“

39. 2010 m. rugsėjo 8 d. *Villeroy & Boch France* pareiškė ieškinį Bendrajame Teisme, kuriuo prašė panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis susijęs su šia bendrove, arba subsidiariai sumažinti jai skirtų baudų sumą (byla T-382/10). Bendrasis Teismas atmetė visą *Villeroy & Boch France* ieškinį.

E – „Roca Sanitario“

40. 2010 m. rugsėjo 8 d. *Roca Sanitario* pareiškė Bendrajame Teisme ieškinį, kuriuo prašė panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis susijęs su šia bendrove, arba subsidiariai sumažinti jai skirtų baudų dydį.

41. Savo reikalavimams, susijusiems šio sprendimo panaikinimu iš dalies, pagrįsti *Roca Sanitario* iš esmės pateikė šešis pagrindus. Pirmasis, antrasis ir penktasis pagrindai buvo susiję su atsakomybės už dukterinių bendrovių antikonkurencinį elgesį priskyrimu *Roca Sanitario*. Konkrečiai penktasis pagrindas buvo susijęs su laikotarpiu, per kurį *Laufen Austria* galėjo būti atsakinga už *Laufen Austria* veiksmus, nustatymu. Trečiasis pagrindas susijęs su teisės į gynybą pažeidimu. Ketvirtasis pagrindas buvo susijęs su *Roca Sanitario* ir *Laufen Austria* solidariai skirtos baudos apskaičiavimu. Šeštasis pagrindas buvo susijęs su vienodo požiūrio principo pažeidimu nustatant bazinį baudos dydį.

42. Be to, *Roca Sanitario* savo reikalavimams pagrįsti pateikė du argumentus, subsidiariai susijusius su baudų dydžio sumažinimu. Pirmasis argumentas buvo susijęs su tuo, kad pažeidimas, už kurį ji laikyta atsakinga, buvo lengvesnis nei kitų kartelio dalyvių padarytas pažeidimas. Antruoju argumentu *Roca Sanitario* prašė sumažinti baudą, kurią Bendrasis Teismas prireikus skirtų jos dukterinėms bendrovėms priimdamas sprendimą dėl lygiagrečiai jos pareikštų ieškinių.

43. Kadangi sprendimu dėl *Roca France* ieškinio Bendrasis Teismas sumažino šiai bendrovei ir *Roca Sanitario* solidariai skirtą baudą dėl to, kad Komisija padarė klaidą vertindama *Roca France* pateiktus įrodymus, susijusius su prašymu atleisti ją nuo baudos arba ją sumažinti, jis pritarė *Roca Sanitario* pateiktam antrajam argumentui, kuriuo ši siekė pagrįsti savo subsidiarius reikalavimus. Taip Bendrasis Teismas sumažino *Roca Sanitario* ir *Roca France* solidariai skirtą baudą 6 %, t. y. 402 000 EUR. Likusią ieškinio dalį teismas atmetė.

III – Dėl apeliacinių skundų

44. Visos šalys buvo išklaustytos 2015 m. rugsėjo 10 d. posėdyje.

A – Byla „Komisija / Keramag Keramische Werke ir kt.“

1. Dėl apeliacinio skundo: tik pirmojo pagrindo antra, trečia ir penkta dalys

a) Pirmojo pagrindo antra dalis (Bendrasis Teismas nenagrinėjo Roca France pateikto prašymo atleisti nuo baudos arba ją sumažinti)

i) Glausta šalių argumentų santrauka

45. Komisija teigia, jog Bendrasis Teismas, klaidingai konstatavęs, kad *American Standard Inc.* (toliau – *Ideal Standard*) pareiškimas, kurį ji padarė pateikdama prašymą pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, turėjo būti patvirtintas kitais įrodymais, nepagrįstai neišnaginėjo *Roca France* pareiškimo, pateikto kartu su prašymu atleisti nuo baudos arba ją sumažinti, ir, kadangi Bendrasis Teismas išnaginėjo šį pareiškimą kituose tą pačią dieną tą pačių teisėjų dėl to paties kartelio paskelbtuose sprendimuose, jis nemotyvuotai nesuteikė *Ideal Standard* pareiškimui jokios įrodomosios galios ir padarė tai tiesiog pateikdamas nuorodą į ginčijamo sprendimo ištrauką, kurioje buvo apibendrintas *Roca France* atsakymas į pranešimą apie kaltinimus.

46. *Keramag ir kt.* apskritai teigia priešingai, t. y. kad: i) Komisija neteisingai suprato teisminės kontrolės pobūdį, manydama, kad Bendrasis Teismas negali skirtingose bylose priėti prie skirtingų išvadų, jeigu yra pateikti skirtingi argumentai ir įrodymai; ii) Komisija rėmėsi nepriimtinais įrodymais, kurie nebuvo pridėti prie jų bylos medžiagos, tad jais nebuvo galima remtis prieš šias bendroves; iii) Komisija iškreipė byloje esančius įrodymus, teigdama, kad sprendimai lygiagrečiose bylose yra susiję su tais pačiais įrodymais, nors įrodymai, kuriais remiasi Komisija, nebuvo pridėti prie nagrinėjamos bylos medžiagos; ir iv) prašydama Teisingumo Teismo panaikinti Bendrojo Teismo sprendimą remiantis kitose bylose pateiktais įrodymais Komisija iš tikrųjų prašo Teisingumo Teismo pažeisti *Keramag ir kt.* teisę į gynybą.

47. Tuomet, kiek tai konkrečiai susiję su antra pagrindo dalimi, *Keramag ir kt.* tvirtina, kad Bendrasis Teismas neturėjo nagrinėti *Roca France* pareiškimo, padaryto per atleidimo nuo baudos ar jos sumažinimo procedūrą, nes Komisija nepridėjo šio įrodymo prie bylos medžiagos. Kalbant apie *Roca France* atsakymą į pranešimą apie kaltinimus, pažymėtina, kad Bendrasis Teismas nesuklydo rėmėsis atitinkamomis ginčijamo sprendimo ištraukomis. Galiausiai šioje byloje įrodymai nebuvo iškreipti, nes tai buvo skirtingi įrodymai, kurie skirtingose bylose nagrinėti skirtingai.

ii) Vertinimas

48. Pirmiausia, kaip ir Komisija, pažymiu, kad Sprendimas *Keramag* iš esmės prieštarauja kitiems trims tą pačią dieną ir tų pačių teisėjų dėl tų pačių faktinių aplinkybių ir įrodymų priimtiems teismo sprendimams dėl to paties Komisijos sprendimo.

49. Nors Sprendime *Keramag* Bendrasis Teismas nenagrinėjo *Roca France* pareiškimo, kurį ji pridėjo prie prašymo atleisti nuo baudos arba ją sumažinti, ir nesuteikė jam jokios įrodomosios galios *Ideal Standard* pareiškimui patvirtinti, sprendimuose *Villeroy & Boch Austria*, *Duravit* ir *Roca* jis nusprendė kitaip:

- iš tiesų Sprendime *Villeroy & Boch Austria* Bendrasis Teismas nusprendė, kad antikonkurencinės diskusijos, vykusios per 2004 m. vasario 25 d. *Association française des industries de céramique sanitaire* (toliau – AFICS) susitikimą, buvo pakankamai teisiškai įrodytos. Šiuo atžvilgiu jis rėmėsi dviem *Ideal Standard* ir *Roca France* pateiktais prašymais atleisti nuo baudos arba ją sumažinti, kurie vienas kitą patvirtina, ir taikė savo praktiką, pagal kurią prašymą atleisti nuo baudos arba ją sumažinti gali patvirtinti kitas prašymas atleisti nuo baudos arba ją sumažinti¹⁴,
- Sprendime *Duravit* Bendrasis Teismas padarė tokią pat išvadą ir
- Sprendime *Roca* Bendrasis Teismas sumažino *Roca France* baudą 6 %, nes ši bendrovė suteikė didelę papildomąją vertę, įrodžiusi, kad 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikime vyko antikonkurencinės diskusijos, t. y. už tą pačią pažeidimo dalį kaip ir nagrinėjamoji šioje apeliacinėje byloje¹⁵.

50. Pirmiausia išanalizuosiu abu Komisijos argumentus.

– *Pirmasis argumentas: Bendrasis Teismas neatsižvelgė į Roca France pareiškimą, kurį ji pridėjo prie prašymo atleisti nuo baudos arba ją sumažinti Teismų praktikos apžvalga*

51. Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, jog savo apeliaciniame skunde apeliantas gali teigti, kad Bendrasis Teismas nesilaikė teisės normų ir bendrųjų principų, susijusių su įrodinėjimo pareiga, arba įrodinėjimo srityje taikomų procedūrinių taisyklių¹⁶.

52. Be to, Bendrojo Teismo sprendimas turi būti pakankamai motyvuotas, kad Teisingumo Teismas galėtų jį patikrinti¹⁷.

14 — Patvirtinimas nebūtinai turi būti pagrįstas faktinių aplinkybių laikotarpi atitinkančiais dokumentais. Nemažai pareiškimų gali būti įtikinami, jeigu jie vienas kitą patvirtina. Šiuo atžvilgiu žr. sprendimus *Lögstör Rör / Komisija* (T-16/99, EU:T:2002:72, 45–47 punktai), *Bolloré ir kt. / Komisija* (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 ir T-136/02, EU:T:2007:115, 168 punktas) ir *Polimeri Europa / Komisija* (T-59/07, EU:T:2011:361, 55 punktas). Patvirtinimo kitu pareiškimu pateikiant prašymą atleisti nuo baudos arba ją sumažinti gali pakakti, jeigu jis pateikiamas savarankiškai ir patvirtina „pažeidimo aprašymo esmę“. Šiuo atžvilgiu žr. Sprendimo *Total Raffinage Marketing / Komisija* (T-566/08, EU:T:2013:423) 74 punktą (apeliacinis skundas atmestas Sprendimu *Total Marketing Services / Komisija*, C-634/13 P, EU:C:2015:614).

15 — Sprendimas *Roca / Komisija* (T-412/10, EU:T:2013:444, 198 ir 239 punktai, toliau – Sprendimas *Roca*). Tą pačią dieną Bendrasis Teismas taip pat priėmė sprendimą, kuriuo šis sumažinimas buvo pritaikytas ir *Roca France* dukterinei bendrovei (byla *Roca Sanitario / Komisija*, T-408/10, EU:T:2013:440, 213 punktas).

16 — Konkrečiai konkurencijos teisės srityje žr. sprendimus *Hüls / Komisija* (C-199/92 P, EU:C:1999:358, 64 ir 65 punktai) arba *Technische Unie / Komisija* (C-113/04 P, EU:C:2006:593, 111–113 ir 161 punktai). Apskritai žr. Sprendimą *Komisija / Brazzelli Lualdi ir kt.* (C-136/92 P, EU:C:1994:211, 66 ir 81 punktai), nutartis *San Marco / Komisija* (C-19/95 P, EU:C:1996:331, 39 punktas) ir *ALUFFASS ir AKT / Komisija* (C-55/97 P, EU:C:1997:465, 25 punktas), sprendimus *Somaco / Komisija* (C-401/96 P, EU:C:1998:208, 54 punktas) ir *Schröder ir kt. / Komisija* (C-221/97 P, EU:C:1998:597, 22–24 punktai).

17 — Sprendimas *Taryba / de Nil ir Impens* (C-259/96 P, EU:C:1998:224, 32 punktas).

53. Taip pat „klausimas, ar Bendrojo Teismo sprendimo motyvai yra priešaringi arba nepakankami, yra teisės klausimas ir gali būti keliamas paduodant apeliacinį skundą“¹⁸.

54. Nagrinėjant apeliacinį skundą priimtinu pripažįstamas ir pagrindas dėl neišsamaus faktinių aplinkybių nagrinėjimo¹⁹, be to, teisės klausimu laikomas klausimas, ar Bendrasis Teismas klaidingai aiškino skundžiamą aktą ir nustatė tai, ko jame nėra, arba neteisingai jį citavo. Šiuo atveju Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, minėto akto motyvus pakeisdamas savo motyvais²⁰.

55. Pavyzdžiui, Sprendime *Aalborg Portland ir kt. / Komisija* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, EU:C:2004:6, 381–385 punktai) Teisingumo Teismas nusprendė, kad „Bendrasis Teismas, apskaičiuodamas *Ciments français* skirtas baudas, neatsižvelgė į šios bendrovės dukterinių bendrovių Ispanijoje ir Graikijoje apyvartą, nes buvo įrodyta, kad *Ciments français* jų dar nekontroliavo tuo metu, kai buvo pripažinta kalta dėl pažeidimą sudarančio elgesio. Be to, Bendrasis Teismas pripažino, kad 1990 m. *Ciments français* nutraukė visą ginčijamą elgesį. <...> Tačiau iš paties Sprendimo *Ciment* matyti, kad *Ciments français* ėmė kontroliuoti CCB 1990 m., t. y. tais pačiais metais, kai pradėjo kontroliuoti savo dukterines bendroves Ispanijoje ir Graikijoje. <...> todėl Bendrasis Teismas padarė akivaizdžią klaidą, kurią galima aptikti skaitant tokį dokumentą kaip Sprendimas „*Ciment*“, dėl kurio nuo pat pradžių buvo diskutuojama daugiausia“ (išskirta mano).

56. Be to, Sprendime *PKK ir KNK / Taryba* (C-229/05 P, EU:C:2007:32, 37–54 punktai) Teisingumo Teismas nusprendė, kad „iš to išplaukia, jog skundžiamos nutarties 35 punkte padaryta išvada, kad „remiantis prie ieškinio pridėtais (Osman) Ocalan parodymais, PKK suvažiavimas paskelbė jos likvidaciją“, yra netikslis ir prieštarauja Osman Ocalan pareiškimo tekstui, kuriuo paremta ši išvada. <...> Be to, skundžiamos nutarties 37 punkte nuoroda, jog „neįrodę (Osman) Ocalan teisės atstovauti PKK, ieškovai, atvirksčiai, teigia, kad pastaroji „nebeegzistuoja“, neatitinka Pirmosios instancijos teismo turimų įrodymų. Taigi skundžiamos nutarties 35 ir 37 punkte pateikiamas faktų pripažinimas yra netikslus ir iškraipo Pirmosios instancijos teismo turimus įrodymus. Iš to matyti, kad ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas yra pagrįstas“ (Išskirta mano).

57. Be to, Sprendime *Industrias Químicas del Vallés / Komisija* (C-326/05 P, EU:C:2007:443, 60–69 punktai) Teisingumo Teismas padarė išvadą, jog „reikia pripažinti, kad skundžiamo sprendimo 94 ir 104 punkte konstatuotos faktinės aplinkybės, kuriomis remiantis Komisija niekada nepakeitė savo pozicijos dėl ieškovės būtinybės pateikti „visą medžiagą“, patvirtinančią jos prašymą įregistruoti Metalaxil, yra neteisingos ir iškreipia Bendrajam Teismui pateiktus įrodymus“.

18 — 2006 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied / Komisija*, C-105/04 P, EU:C:2006:592, 71 punktas. Taip pat žr. sprendimus *Baustahlgewebe / Komisija* (C-185/95 P, EU:C:1998:608, 25 punktas); *Somaco / Komisija* (C-401/96 P, EU:C:1998:208, 53 punktas); *Cubero Vermurie / Komisija* (C-446/00 P, EU:C:2001:703, 20 punktas); *BEI / Hautem* (C-449/99 P, EU:C:2001:502, 45 punktas); *Aristrain / Komisija* (C-196/99 P, EU:C:2003:529, 40 ir 41 punktai) ir *Technische Glaswerke Ilmenau / Komisija* (C-404/04 P, EU:C:2007:6, 90 punktas). Dėl panaikinimo remiantis motyvų nenurodymu žr., pvz., sprendimus *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P –C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 428 punktas); *Belgija / Komisija* (C-197/99 P, EU:C:2003:444, 130 punktas) ir *International Power ir kt. / NALOO* (C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P ir C-180/01 P, EU:C:2003:534, 121 punktas).

19 — Šiuo klausimu ir pagal analogiją žr. sprendimus *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P– C-252/99 P ir C-254/99 P, EU:C:2002:582, 392–405 punktai) ir 2008 m. rugsėjo 19 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Chassagne / Komisija* (T-253/06 P, EU:T:2008:386, 57 punktas); taip pat 2009 m. lapkričio 19 d. Sprendimą *Michail / Komisija* (T-50/08 P, EU:T:2009:457, 50 punktas).

20 — Šiuo atžvilgiu žr. Sprendimą *DIR International Film ir kt. / Komisija* (C-164/98 P, EU:C:2000:48, 43–48 punktai). Kalbant apie bylas, kuriose Bendrasis Teismas klaidingai aiškino ginčijamą aktą, taip pat žr. sprendimus *Belgija / Komisija* (C-197/99 P, EU:C:2003:444, 58–67 punktai) ir *International Power ir kt. / NALOO* (C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P ir C-180/01 P, EU:C:2003:534, 156 punktas).

58. Galiausiai, kaip pažymėjo generalinis advokatas G. Mischo²¹, „pagal nusistovėjusią teismų praktiką iš principo apeliaciniame skunde negalima ginčyti Bendrojo Teismo konstatuotos faktinės aplinkybės. Tačiau šio principo išimtis taikoma tuo atveju, jeigu ši faktinė aplinkybė buvo konstatuota padarius akivaizdžią vertinimo klaidą. *Taip visų pirma yra tuomet, kai Bendrojo Teismo konstatuotą faktinę aplinkybę paneigia bylos medžiaga*“ (išskirta mano).

Analizė

59. Mano nuomone, analizę reikia pradėti išsamiai cituojant Sprendimo *Keramag* 112–121 punktus, nes juose Bendrasis Teismas pateikė išvadas, susijusias su pažeidimu, padarytu pasitelkus AFICS.

- „112. Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog iš [ginčijamo] sprendimo 1223 konstatuojamojoje dalyje pateiktos D lentelės aišku, kad Komisija nurodė faktinį PCT ir *Allia* dalyvavimą darant ginčijamą pažeidimą Prancūzijos rinkoje aštuonis mėnesius, kurie atitiko laikotarpį nuo 2004 m. vasario 25 d. iki lapkričio 9 d., remdamasi jų dalyvavimu 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikime.
113. Be to, iš [ginčijamo] sprendimo 556 ir 590 konstatuojamųjų dalių matyti, jog Komisijos išvada, kad per 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimą keramikos gaminių gamintojai derino minimalias savo žemiausios kategorijos prekių kainas, yra grindžiama keturiais įrodymais, t. y. pirma, *Duravit* atsakymu į pranešimą apie kaltinimus ([ginčijamo] sprendimo 584 konstatuojamoji dalis), antra, *Ideal Standard* prašymu pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo ([ginčijamo] sprendimo 583 konstatuojamoji dalis), trečia, *Ideal Standard* lentele, kurią ji pateikė savo prašymo pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo priede ([ginčijamo] sprendimo 588 konstatuojamoji dalis), ir, ketvirta, *Roca* prašymu pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo ([ginčijamo] sprendimo 556 konstatuojamoji dalis).
114. Taigi šiuos įvairius įrodymus reikia nagrinėti atsižvelgiant į šios išvados 95–108 punktuose nurodytą teismų praktiką, visų pirma siekiant patikrinti jų įrodomąją galią.
115. Pirma, kalbant apie *Duravit* pareiškimą atsakant į pranešimą apie kaltinimus, patvirtinantį, kad 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikime buvo aptariamoms minimalioms kainoms, reikia pažymėti, kad, kaip Komisija patvirtino atsakydama į Bendrojo Teismo per posėdį užduotą klausimą, šis pareiškimas nebuvo pateiktas ieškovėms per administracinę procedūrą. Be to, reikia pripažinti, kad apie šį pareiškimą nebuvo užsiminta 2009 m. birželio 9 d. ieškovėms išsiųstame laiške, kuriame išdėstytos faktinės aplinkybės.
116. Tačiau pagal teismų praktiką, jeigu dokumentas nebuvo pateiktas atitinkamai įmonei, nors Komisija juo rėmėsi, šiame dokumente esanti informacija negali būti naudojama per procedūrą (šiuo klausimu žr. Sprendimo <...> *AKZO / Komisija*, C-62/86, [EU:C:1991:286], 21 punktą). Iš to darytina išvada, kad šio dokumento negalima laikyti galiojančiu įrodymu, susijusiu su šia procedūra (šiuo klausimu žr. Sprendimo <...> *AEG-Telefunken / Komisija*, 107/82, [EU:C:1983:293], 27 punktą). Todėl *Duravit [ir kt.]* pareiškimo negalima laikyti įrodymu, kuriuo būtų galima remtis prieš apeliančias.
117. Antra, kalbant apie *Ideal Standard* pareiškimus pateikiant prašymą pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, reikia priminti, kad pagal šios išvados 105 punkte nurodytą teismų praktiką kaltinamos įmonės pareiškimas dėl jos dalyvavimo kartelyje, kurio tikrumas ginčijamas daugelio kitų kaltinamų įmonių, negali būti laikomas pakankamu tų kitų įmonių padaryto pažeidimo įrodymu, jeigu jis nėra pagrįstas kitais įrodymais.

21 — Žr. jo išvadą byloje *IPK / Komisija* (C-433/97, EU:C:1999:133, 36 punktą). Jis nurodo Sprendimą *Komisija / Brazzelli Lualdi ir kt.* (C-136/92 P, EU:C:1994:211).

118. Tačiau šioje byloje iš [ginčijamo] sprendimo matyti, kad *Ideal Standard* pareiškimai, susiję su 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimu, buvo ginčijami. Taigi [ginčijamo] sprendimo 585 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad *Villeroy & Boch* ir *Allia* manė, kad minimalių kainų derinimas, visų pirma per minėtą susitikimą, nebuvo įrodytas. Todėl reikia manyti, kad pačių *Ideal Standard* pareiškimų negalima laikyti pakankamu per šį susitikimą vykusių diskusijų antikonkurencinio pobūdžio įrodymu.
119. Trečia, kalbant apie lentelę, kurią *Ideal Standard* pridėjo prie savo prašymo pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, Bendrasis Teismas pažymi, kad ją sudaro keturi stulpeliai, atitinkamai pavadinti „mini“, „maxi“, „IS“ ir „Porcher“, suprantant, kad raidės IS reiškia *Ideal Standard*, o *Porcher* yra įregistruotas kaip *Ideal Standard* priklausantis prekių ženklas. Tačiau reikia pripažinti, kad ši lentelė yra be datos ir joje nėra jokios informacijos, kuri galėtų būti susieta su 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimu ar antikonkurencinėmis diskusijomis. Visų pirma lentelėje nenurodyti nei konkurentų vardai, nei minimalios ar maksimalios kainos, kurias turėtų taikyti šie konkurentai. Tad negalima pagrįstai teigti, kaip tai atsiliesime į ieškinį daro Komisija, kad ši lentelė yra rašytinis įrodymas, patvirtinantis kainų nustatymą minėtame susitikime, kaip *Ideal Standard* tai apibūdino savo pareiškimuose, pateikdama prašymą pagal minėtą pranešimą.
120. Ketvirta, kalbant apie *Roca France* prašymą pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, reikia pažymėti, kad pati Komisija [ginčijamo] sprendimo 586 konstatuojamojoje dalyje nurodo, kad, nors *Roca France* šiame prašyme bendrai patvirtina keitimąsi informacija apie minimalias kainas AFICS 2002–2004 m., AFICS tvirtina, visų pirma kiek tai susiję su 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimu, kad *Ideal Standard* pateikto minimalių kainų derinimo per tą susitikimą apibūdinimo nepatvirtino kitos įmonės, pateikusios prašymą pagal minėtą pranešimą. Taigi reikia pripažinti, kad Komisija negali remtis *Roca France* pareiškimais, padarytais pateikiant prašymą pagal minėtą pranešimą, kad įrodytų, kad per minėtą susitikimą buvo derinamos kainos, nesant šiuos pareiškimus patvirtinančių įrodymų.
121. Atsižvelgiant į pirmiau nurodytus samprotavimus, apeliančės pagrįstai priekaištauja Komisijai padariusi išvadą dėl *Allia* ir *PCT* dalyvavimo antikonkurenciniuose veiksmuose per 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimą. Taigi trečiojo pagrindo pirmą dalį reikia pripažinti pagrįsta.“
60. Sprendimo *Keramag* rezoliucinės dalies 1 punkte Bendrasis Teismas panaikino ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalies 6 punktą, kiek Komisija jame padarė išvadą, kad *Allia SAS* ir *PCT* dalyvavo darant pažeidimą, susijusį su karteliu Prancūzijos rinkoje, nuo 2004 m. vasario 25 d. iki 2004 m. lapkričio 9 d. Nors rezoliucinės dalies 2 punkte *Allia SAS* ir *PCT* aiškiai nepaminėtos, bauda sumažinta siekiant atsižvelgti į Sprendimo *Keramag* 326 punktą²².
61. Šioje išvadoje jau minėti Sprendimo *Keramag* punktai aiškiai neatskleidžia priežasčių, dėl kurių Bendrasis Teismas neatsižvelgė į *Roca France* pareiškimą, pridėtą prie jos prašymo atleisti nuo baudos ar ją sumažinti.
62. Manau (kaip ir Komisija), jog Bendrasis Teismas tikriausiai manė, kad pakanka nurodyti ginčijamo sprendimo 586 punktą, kuriame apibendrintas *Roca France* atsakymas į pranešimą apie kaltinimus²³, norint neatsižvelgti į *Roca France* pareiškimą, pridėtą prie jos prašymo atleisti nuo baudos ar ją sumažinti.

22 —

„Antra, kalbant apie [ginčijamo] sprendimo 2 straipsnio 7 dalį, pirma, atsižvelgiant į [to sprendimo] 325 punkte padarytą išvadą, reikia panaikinti jo 2 straipsnio 7 dalies d ir e punktus, kiek jais *Allia* ir *Sanitec Europe* solidariai skirta 4 579 610 EUR bauda, ir *PCT*, *Allia* ir *Sanitec Europe* solidariai skirta 2 529 689 EUR bauda. Todėl visa ieškovėms skirta baudos suma, 57 690 000 EUR, nustatyta [ginčijamo] sprendimo 2 straipsnio 7 dalyje, turi būti panaikinta, kiek ji viršija 50 580 701 EUR (t. y. 57 690 000 EUR – 4 579 610 EUR – 2 529 689 EUR).“

23 — Šioje konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodyta, kad *Roca France* patvirtino „keitimąsi informacija apie minimalias kainas AFICS“, ir priduriama, kad *Roca France* „mėgina paneigti tai patvirtinančią *Ideal Standard* pareiškimą“ (Komisijos apeliacinio skundo 20 pastaba).

63. Tačiau šis *Roca France* atsakymas į pranešimą apie kaltinimus nebuvo pridėtas prie bylos medžiagos. Taigi reikia atsakyti į klausimą, ar Bendrasis Teismas galėjo panaikinti ginčijamo sprendimo dalį remdamasis prie bylos medžiagos nepridėtu dokumentu.

64. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką „Teisingumo Teismas neturi kompetencijos nei konstatuoti faktų, nei iš principo nagrinėti įrodymų, kuriais Bendrasis Teismas rėmėsi tiems faktams pagrįsti. Kadangi šie įrodymai buvo gauti teisėtai, laikytasi bendrųjų teisės principų ir įrodinėjimo pareigai bei įrodymams vertinti taikomų procedūrinių taisyklių, tik Bendrasis Teismas turi teisę vertinti jam pateiktų įrodymų įrodomąją galią.“²⁴. Vadinas, „jei šie įrodymai nėra iškraipomi, toks vertinimas nėra teisės klausimas, kurį tikrina Teisingumo Teismas“²⁵.

65. Be to, pagal teismų praktiką „[Sąjungos] teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes ir vadovaudamasis Procedūros reglamento nuostatomis dėl tyrimo priemonių, turi nuspręsti, ar reikia pateikti tam tikrą dokumentą. Kalbant apie Bendrąjį Teismą, [pagal] jo Procedūros reglamentą prašymas pateikti dokumentus yra viena iš tyrimo priemonių, kurias Bendrasis Teismas gali taikyti bet kuriuo proceso etapu“²⁶.

66. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką²⁷ „tik Bendrasis Teismas sprendžia, ar būtina papildyti apie jo nagrinėjamas bylas turimą informaciją. Procesinių dokumentų įrodomoji galia priklauso nuo jo atlikto nepriklausomo faktinių aplinkybių vertinimo, kurio Teisingumo Teismas netikrina apeliaciniame procese, išskyrus Bendrojo Teismo [Bendrajam Teismui] pateiktų įrodymų iškraipymo atvejus ar kai iš bylos medžiagos matyti, kad šio teismo išvados iš esmės netikslios“ (išskirta mano).

67. Be to, kaip buvo ne kartą priminta teismų praktikoje, „Bendrajam Teismui pateiktų įrodymų vertinimas, išskyrus šių įrodymų iškraipymo atvejus, nėra teisės klausimas, kurį Teisingumo Teismas gali tikrinti nagrinėdamas apeliacinį skundą“²⁸, be to, „Teisingumo Teismas neturi kompetencijos nei konstatuoti faktų, nei iš principo nagrinėti įrodymų, kuriais Bendrasis Teismas rėmėsi tiems faktams pagrįsti. Iš tikrųjų, kadangi šie įrodymai buvo gauti teisėtai, laikytasi bendrųjų teisės principų ir proceso taisyklių, taikomų įrodinėjimo pareigai ir įrodymo administravimo srityje, tik Bendrasis Teismas sprendžia dėl jam pateiktų įrodymų vertės. Taigi šis įvertinimas pats savaime, išskyrus šių įrodymų iškraipymo atvejus, nėra teisės klausimas, todėl nepatenka į apeliacinio skundo pagrindą atliekamos Teisingumo Teismo kontrolės taikymo sritį“²⁹.

68. Todėl Teisingumo Teismo kompetencija tikrinti Bendrojo Teismo konstatuotas faktines aplinkybes taikoma tik tais atvejais, „kai šie konstatavimai iš esmės neatitinka bylos medžiagos dokumentų, kai iškraipomi įrodymai, taip pat kai atliekamas šių įrodymų teisinis vertinimas ir kai reikia išsiaiškinti, ar buvo laikytasi įrodinėjimo pareigai ir įrodymams pateikti taikomų taisyklių“³⁰.

24 — Visų pirma žr. Sprendimą *Baustahlgewebe / Komisija* (C-185/95 P, EU:C:1998:608, 24 punktą). Taip pat žr. Sprendimą *Komisija / Brazzelli Lualdi ir kt.* (C-136/92 P, EU:C:1994:211, 66 punktą), Nutartį *San Marco / Komisija* (C-19/95 P, EU:C:1996:331, 40 punktą), Sprendimą *Blackspur DIY ir kt. / Taryba ir Komisija* (C-362/95 P, EU:C:1997:401, 29 punktą) ir generalinio advokato P. Léger išvadą byloje *Baustahlgewebe / Komisija* (C-185/95 P, EU:C:1998:37, 105 punktą).

25 — Visų pirma žr. sprendimus *New Holland Ford / Komisija* (C-8/95 P, EU:C:1998:257, 26 punktą) ir *Glencore ir Compagnie Continentale / Komisija* (C-24/01 P ir C-25/01 P, EU:C:2002:642, 65 punktą).

26 — Sprendimas *Corus UK / Komisija* (C-199/99 P, EU:C:2003:531, 67 punktą). Taip pat žr. sprendimus *Komisija / ICI* (C-286/95 P, EU:C:2000:188, 49 ir 50 punktai); *Salzgitter / Komisija* (C-182/99 P, EU:C:2003:526, 41 punktą); *Aristrain / Komisija* (C-196/99 P, EU:C:2003:529, 67 punktą) ir *Ensidesa / Komisija* (C-198/99 P, EU:C:2003:530, 28 punktą).

27 — Sprendimas *Ismiri Europa / Audito Rūmai* (C-315/99 P, EU:C:2001:391, 19 punktą). Taip pat žr. Sprendimą *Glencore ir Compagnie Continentale / Komisija* (C-24/01 P ir C-25/01 P, EU:C:2002:642, 77 ir 78 punktai) ir Nutartį *L / Komisija* (C-230/05 P, EU:C:2006:270, 45–49 punktai).

28 — Nutartis *NDC Health / IMS Health ir Komisija* [C-481/01 P(R), EU:C:2002:223, 88 punktą].

29 — Sprendimas *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied / Komisija* (C-105/04 P, EU:C:2006:592, 69 ir 70 punktai).

30 — Sprendimas *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel / Komisija* (C-403/04 P ir C-405/04 P, EU:C:2007:52, 39 punktą).

69. Galiausiai pateikiant Teisingumo Teismo atliekamos kontrolės pavyzdį šiomis aplinkybėmis, remiantis Sprendimu *Activision Blizzard Germany / Komisija* (C-260/09 P, EU:C:2011:62, 57 punktą), „Teisingumo Teismo kontrolė, atlikta vertinant šį pagrindą, susijusį su [toje byloje nagrinėtų] faksimilinių pranešimų iškraipymu, apsiriboja patikrinimu, ar Pirmosios instancijos teismas, tą faksimilių pagrindų pripažindamas, kad *CD-Contact Data* dalyvavo neteisėtame susitarime riboti lygiagrečiąją prekybą apskritai, *akivaizdžiai neviršijo šių faksimilių protingo vertinimo ribų*. Šioje byloje Teisingumo Teismas turi ne vertinti savarankiškai, ar Komisija įrodė tokį dalyvavimą ir taip įvykdė įrodinėjimo pareigą, kuri jai tenka norint įrodyti, jog buvo pažeistos konkurencijos teisės taisyklės, o nustatyti, ar Pirmosios instancijos teismas, pripažindamas jog iš tikrųjų taip ir buvo, minėtus faksimilinius pranešimus skaitė ir aiškino akivaizdžiai priešingai jų formuluotei, o šiuo atveju taip nėra“ (išskirta mano).

70. Galima naudingai sugretinti šią bylą ir Sprendimą *Ufex ir kt. / Komisija* (C-199/97 P, EU:C:1999:116). Jame Teisingumo Teismas nusprendė: „kadangi ieškovai aiškiai prašė Bendrojo Teismo įpareigoti pateikti minėtą laišką, jis padarė teisės klaidą taikydamas piktnaudžiavimo įgaliojimus sąvoką, nes, nepasivarginęs išnagrinėti šio laiško, nusprendė, kad jis nėra pakankamas įrodymas“ (109 punktą); kad „reikia pažymėti, kad Bendrasis Teismas negalėjo atmesti ieškovų prašymo įpareigoti pateikti dokumentą, kuris buvo akivaizdžiai reikšmingas ginčui išspręsti, motyvuodamas tuo, kad šis dokumentas nebuvo pateiktas į bylos medžiagą ir kad nė viena aplinkybė neleido patvirtinti jo buvimo“ (110 punktą); ir kad „reikia pripažinti, kad iš [toje byloje] skundžiamo sprendimo 113 punkto matyti, kad ieškovai nurodė laišką, kurį jie prašė pateikti, autorių, adresatą ir datą. Esant tokiai informacijai Bendrasis Teismas negalėjo tiesiog atmesti šalių teiginių, motyvuodamas nepakankamu įrodymu, nors tai jis, patenkindamas ieškovų prašymą įpareigoti pateikti dokumentus, turėjo išsklaidyti abejones, kurių galėjo kilti dėl šių teiginių teisingumo, ar paaiškinti priežastis, dėl kurių toks dokumentas bet kuriuo atveju ir, nepaisant jo turinio, negalėjo būti reikšmingas ginčui išspręsti“ (111 punktą).

71. Mano nuomone, pirmesniuose punktuose cituota teismo praktika negali reikšti, kad Bendrasis Teismas gali remtis dokumente esančiais pareiškimais, apibendrintais kitame dokumente, kad panaikintų sprendimą, jeigu jis neturėjo ir nenagrinėjo tų pareiškimų, t. y. *Roca France* atsakymo į pranešimą apie kaltinimus.

72. Be to, minėto atsakymo nebuvo bylos medžiagoje ir jis nebuvo pateiktas apeliančioms pirmojoje instancijoje³¹.

73. Taigi Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, „pirma, kad pagal rungimosi principą, kuris yra teisės į gynybą dalis ir kurio laikymąsi turi užtikrinti Sąjungos teismai, bendrai reikalaujama, kad bylos šalys turėtų teisę susipažinti su teisme pateiktais įrodymais ir pastabomis ir juos ginčyti³², ir, antra, jeigu teismas savo sprendimus grindžia faktinėmis aplinkybėmis ir dokumentais, su kuriais šalys ar viena iš jų negalėjo susipažinti ir dėl kurių negalėjo pareikšti savo pozicijos, tai pažeidžia pagrindinį teisės principą“³³.

74. Iš tiesų „tam, kad būtų įvykdyti reikalavimai, susiję su teise į teisingą bylos nagrinėjimą, svarbu, jog šalys žinotų tiek faktines, tiek teisines bylos aplinkybes, nuo kurių priklauso proceso baigtis, ir galėtų pagal rungimosi principą dėl jų pareikšti savo poziciją“³⁴.

31 — Žr. *Keramag ir kt.* atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 11 punkto b papunktį.

32 — Sprendimas *Varec* (C-450/06, EU:C:2008:91, 47 punktą).

33 — Sprendimai *Snuapat / Haute Autorité* (42/59 ir 49/59, EU:C:1961:5, Rink. p. 101, 156), *Plant ir kt. / Komisija ir South Wales Small Mines* (C-480/99 P, EU:C:2002:8, 24 punktą); taip pat Teisingumo Teismo sprendimas *Corus UK / Komisija* (C-199/99 P, EU:C:2003:531, 19 punktą) ir Sprendimas *Komisija / Airija ir kt.* (C-89/08 P, EU:C:2009:742, 52 punktą).

34 — Sprendimas *Komisija / Airija ir kt.* (C-89/08 P, EU:C:2009:742, 56 punktą).

75. Teisė į gynybą yra viena pagrindinių teisių, priskiriamų prie bendrųjų teisės principų, kurių laikymąsi užtikrina Teisingumo Teismas³⁵. Paisyti teisės į gynybą per Komisijoje vykstančią procedūrą dėl baudos skyrimo įmonei už konkurencijos taisyklių pažeidimą reikalaujama, kad įmonei, dėl kurios pradėtas tyrimas, per administracinę procedūrą būtų suteikta galimybė veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl Komisijos nurodytų faktų ir aplinkybių tikrumo bei tinkamumo, taip pat dėl teiginiui dėl pažeidimo buvimo pagrįsti Komisijos panaudotų dokumentų³⁶. Šios teisės numatytos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 41 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose.

76. Taigi dėl to, kad Bendrasis Teismas Sprendimo *Keramag* 120 punkte savo išvadas grindė ginčijamame sprendime apibendrintais *Roca France* argumentais, pateiktais jos atsakyme į pranešimą apie kaltinimus, neišnaginėjęs jų tiesiogiai ir atsižvelgdamas į šios bendrovės pareiškimą, pridėtą prie prašymo atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, pažeidžiamas teisės į gynybą paisymo principas ir pareiga nurodyti motyvus. Be to, kaip pažymėjo Komisija, jeigu *Roca France* nebūtų padėjusi Komisijai, kaip Bendrasis Teismas pripažino Sprendimo *Keramag* 120 punkte, šiai įmonei nebūtų buvę galima Sprendime *Roca Sanitario* pritaikyti baudos sumažinimo.

77. Priešingai Bendrojo Teismo nuomonei (kuria remiantis reikėtų pakoreguoti *Roca France* pareikštas pozicijas), manau, kad *Roca France* siekė kuo labiau sumažinti *Ideal Standard* pareiškimų įrodomąją galią, kad padidintų savo pačios pareiškimų papildomą vertę.

78. Šitokios pozicijos šioje byloje laikausi ne tik aš ir Komisija. Ji taip pat atitinka Bendrojo Teismo išvadas sprendime *Roca*; be to, toje byloje Bendrasis Teismas išnaginėjo patį *Roca France* atsakymą į pranešimą apie kaltinimus, nes šis dokumentas neabejotinai buvo pridėtas prie bylos medžiagos (o šioje byloje taip nėra), ir šios įmonės pareiškimus, padarytus pateikiant prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti.

79. Taip turi būti aiškinama dar ir todėl, kad reikia suteikti daugiau reikšmės sprendimui, priimtam byloje, kurioje nagrinėjami dokumentai, sudarantys bylos medžiagos dalį, buvo išnaginėti, nei sprendimui, priimtam byloje, kurioje Bendrasis Teismas neišnaginėjo šių dokumentų arba jie nebuvo pridėti prie bylos medžiagos.

80. Tačiau jeigu atidžiau išanalizuotume Sprendimą *Roca*, taptų aišku, jog Bendrasis Teismas jame laikėsi nuomonės, kad *Ideal Standard* pateiktų įrodymų nepakako pažeidimui patvirtinti, o *Roca France* suteikė „didelę papildomąją vertę“ savo pareiškimais, padarytais pateikiant prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti (197–202 punktai). Paskesniuose punktuose (203 ir paskesniuose) Bendrasis Teismas nagrinėjo, ar *Roca France* pareiškimas, pateiktas su prašymu atleisti nuo baudos ar ją panaikinti, neatitinka jos atsakymo į pranešimą apie kaltinimus, ir 210 punkte nusprendė, kad „[ginčijamo] sprendimo 586 punkte nurodyta informacija, kurią Komisija išplėtojo savo procesiniuose dokumentuose, neleidžia daryti išvados, kad ieškovė diskreditavo savo pačios pateiktą informaciją. Iš tiesų, viena vertus, remiantis tiek [ginčijamu] sprendimu, tiek Komisijos procesiniais dokumentais darytina išvada, kad ieškovė patvirtino, jog būtent 2004 m. per susitikimą AFICS buvo diskutuojama apie žemiausios rūšies sanitarinės keramikos minimalias kainas, ir tai neneigiama. Antra vertus, ieškovė iš tikrųjų sukėlė abejonių dėl *Ideal Standard* parodymų apie 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimą ir dėl dokumento, kurį ši pateikė parodymams pagrįsti, papildomosios vertės. Vis dėl to reikia pažymėti, kad taip ieškovė tik pateikė Komisijai argumentus, kuriais atkreipė dėmesį, jog *Ideal*

35 — Sprendimas *Aalborg Portland ir kt. / Komisija* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, EU:C:2004:6, 64 punktas). Taip pat žr. sprendimus *Bertelsmann ir Sony Corporation of America / Impala* (C-413/06 P, EU:C:2008:392, 61 punktas) ir *Solvay / Komisija* (C-109/10 P, EU:C:2011:686, 51 ir paskesni punktai).

36 — Sprendimas *Aalborg Portland ir kt. / Komisija* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, EU:C:2004:6, 66 punktas).

Standard pateikti duomenys buvo nepakankami 2004 m. Prancūzijoje darytam su sanitarine keramika susijusiam pažeidimui įrodyti, kad informacija, kurią pati pateikė prašyme sumažinti baudą, buvo reikalinga Komisijai, kad ši galėtų įrodyti tą pažeidimą, todėl ta informacija turi didelę papildomąją vertę“.

81. Taigi Sprendime *Keramag* ir Sprendime *Roca France* pateiktos išvados, susijusios su *Roca* pareiškimais, akivaizdžiai prieštarauja vienos kitoms.

82. Todėl Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai panaikino ginčijamo sprendimo dalį remdamasis prie bylos medžiagos nepridėtu dokumentu, kuriuo remdamasis lygiagrečiai nagrinėtoje byloje, prie kurios medžiagos šis dokumentas buvo pridėtas ir išsamiai aptartas, jis, be kita ko, padarė kitokias išvadas.

83. Telioka nustatyti, ar Bendrasis Teismas Sprendimo *Keramag* 120 punkte klaidingai nusprendė, jog „todėl reikia pripažinti, kad Komisija, nesant tai patvirtinančių įrodymų, negalėjo remtis *Roca France* pareiškimais, pateiktais kartu su prašymu pagal pranešimą [dėl atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo], siekdama įrodyti, kad per minėtą susitikimą buvo derinamos minimalios kainos“.

84. Visų pirma, nepaisant žodžio „todėl“, prisipažįstu, kad neižvelgiu ryšio tarp ginčijamo sprendimo 586 konstatuojamojoje dalyje padarytos nuorodos ir Komisijos negalėjimo remtis *Roca France* pareiškimais, pridėtais prie jos prašymo atleisti nuo baudos ar ją sumažinti.

85. Tuomet Sprendimo *Roca* 197 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, kad „be [*Roca France*] pateiktos informacijos ir remdamasi tik *Ideal Standard* pateiktame prašyme sumažinti baudą išdėstyta informacija Komisija nebūtų galėjusi įrodyti 2004 m. Prancūzijoje daryto su sanitarine keramika susijusio pažeidimo“ (išskirta mano).

86. Be to, sprendimuose *Duravit* (324 punktas) ir *Villeroy & Boch Austria* (289 ir 290 punktai) Bendrasis Teismas aiškiai paminėjo *Roca France* pareiškimą, pateiktą kartu su prašymu atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, kaip įrodymą, leidžiantį jam padaryti išvadą, kad pažeidimas, susijęs su keramikos prekėmis Prancūzijoje, yra įrodytas. Bendrasis Teismas abiejuose minėtuose sprendimuose laikėsi nuomonės, kad *Ideal Standard* ir *Roca France* patvirtino viena kitos pareiškimus³⁷.

87. Iš tiesų patvirtinimo samprata nebūtinai yra susijusi su tuo atveju, kai tas pats įrodymas pateikiamas du ar tris kartus. Veikiau tai yra dvi ar trys skirtingos „dėlionės“ dalys, kurios tinka ir taip atskleidžia visą vaizdą.

88. Taigi nekelia nuostabos tai, kad Bendrasis Teismas sprendimuose *Villeroy & Boch Austria*, *Duravit* ir *Roca* nusprendė, kad pareiškimą, padarytą pateikiant prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, galėjo patvirtinti kitas pareiškimas. Tačiau Sprendime *Keramag* Bendrasis Teismas net nenagrinėjo nei *Roca France* pareiškimo įrodomosios galios, nei kiek jis patvirtina *Ideal Standard* pareiškimą, o tiesiog padarė nuorodą į *Roca France* apibendrinto atsakymo į pranešimą apie kaltinimus frazę (nors šis dokumentas nebuvo pridėtas prie bylos medžiagos).

89. Remdamasis tuo, kas nurodyta pirma, darau dvi išvadas.

90. Pirma, manau (kaip ir Komisija), kad Bendrojo Teismo sprendimas yra nemotyvuotas dėl to, kad, pirma, neišnagrinėta *Roca France* pareiškimo įrodomoji galia, juo labiau kad sprendimuose *Villeroy & Boch Austria*, *Duravit* ir *Roca* jis yra lemiamas įrodymas, ir dėl to, kad, antra, užuot atlikęs analizę, jis tiesiog be konteksto paminėjo *Roca France* atsakymo į pranešimą apie kaltinimus santrauką (pateiktą ginčijamame sprendime) (kuri, be to, Sprendime *Roca* buvo išaiškinta kitaip).

37 — Bent kiek tai susiję su „žemiausios kategorijos“ prekėmis, nes Komisijos išvados buvo susijusios būtent su šiomis prekėmis. Žr. ginčijamo sprendimo 590 konstatuojamosios dalies paskutinį sakinį.

91. Mano nuomone, Bendrasis Teismas negalėjo nemotyvuotai remtis teismų praktika, pagal kurią jam leidžiama nenagrinėti nereikšmingų įrodymų reikšmės³⁸, nes trijuose lygiagrečiai priimtuose sprendimuose Bendrasis Teismas, manė, kad šis įrodymas yra reikšmingas.

92. Antra, sutinku su Komisija, kad Bendrojo Teismo teiginys Sprendimo *Keramag* 120 punkte, kad pareiškimas, padarytas pateikiant prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, negali patvirtinti kito pareiškimo, taip pat yra teisiškai klaidingas, tačiau Bendrasis Teismas trijose lygiagrečiai nagrinėtose bylose pagrįstai manė, kad pareiškimą, padarytą pateikiant prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, gali patvirtinti kitas pareiškimas, ir padarė išvadą, kad *Ideal Standard* ir *Roca France* pareiškimai patvirtina vienas kitą (bent kiek jie susiję su „žemiausios kategorijos“ prekėmis).

– *Antrasis argumentas: Sprendimo Keramag ir sprendimų Villeroy & Boch Austria, Duravit ir Roca prieštaringi motyvai Teismų praktikos apžvalga*

93. Pagal teismų praktiką³⁹ „Bendrojo Teismo pareiga nurodyti savo sprendimų motyvus *iš principo* negali būti išplėsta tiek, kad jis būtų įpareigotas pagrįsti byloje priimtą sprendimą atsižvelgdamas į kitoje byloje, kurią jis išnagrinėjo, priimtą sprendimą, net jeigu jis susijęs su tuo pačiu (ginčijamu) sprendimu. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas taip pat jau yra nusprendęs, kad jei sprendimo adresatas ketina pareikšti ieškinį dėl panaikinimo, Sąjungos teismas sprendžia tik dėl su juo susijusių sprendimo dalių. Tačiau su kitais adresatais susijusios dalys, kurios nebuvo apskūstos, nėra ginčo, kurį turi išspręsti Sąjungos teismas, dalykas“ (išskirta mano).

94. Be to, pagal teismų praktiką⁴⁰ „Teisingumo Teismo atliekama kontrolė siekiant įvertinti pagrindą, susijusį su įrodymų iškraipymu, apima tik patikrinimą, ar Bendrasis Teismas, remdamasis šiuo įrodymu, kad konstatuotų dalyvavimą kartelyje, *akivaizdžiai* neperžengė jo pagrįsto vertinimo ribų. Taigi Teisingumo Teismas turi ne vertinti savarankiškai, ar Komisija įrodė tokį dalyvavimą ir taip įvykdė įrodinėjimo pareigą, kuri jai tenka norint įrodyti, jog buvo pažeistos konkurencijos teisės taisyklės, o nustatyti, ar Bendrasis Teismas, pripažindamas jog iš tikrųjų taip ir buvo, įrodymą aiškino *akivaizdžiai* priešingai jo formuluotei“ (išskirta mano).

Analizė

95. Laikausi nuomonės, kad Bendrasis Teismas „akivaizdžiai peržengė [įrodymo] pagrįsto vertinimo ribas“, vertindamas jį visiškai kitaip lygiagrečiose bylose, susijusiose su tuo pačiu pažeidimu ir tuo pačiu sprendimu.

96. Be to, pažymiu, kad, Teisingumo Teismo teigimu, „iš principo“ „Bendrojo Teismo pareiga nurodyti savo sprendimų motyvus <...> negali būti išplėsta tiek, kad jis būtų įpareigotas pagrįsti byloje priimtą sprendimą atsižvelgdamas į kitoje byloje, kurią jis išnagrinėjo, priimtą sprendimą, net jeigu jis susijęs su tuo pačiu (ginčijamu) sprendimu“, o tai reiškia, kad gali būti išimtinių atvejų, kai teismų praktika dėl prieštarų motyvų, apskritai taikoma motyvams, išdėstytiems *viename ir tame pačiame teismo sprendime*, taip pat turi būti taikoma prieštaringsiems motyvams, išdėstytiems lygiagrečiai priimtuose teismo sprendimuose. Manau, kad taip yra šios bylos atveju.

97. Iš tiesų šioje išvadoje nagrinėjami apeliaciniai skundai yra susiję su labai neįprastu atveju. Komisija konstatavo vieną, tęstinį ir sudėtinį pažeidimą⁴¹, apėmusį kelias valstybes nares ir tris prekių grupes (keramikos prekes, dušo uždangas ir santechninę armatūrą). Tačiau keturiuose sprendimuose dėl to paties ginčijamo sprendimo tų pačių konstatuojamųjų dalių Bendrasis Teismas padarė dvi absoliučiai

38 — Sprendimas *Dorsch Consult / Taryba ir Komisija* (C-237/98 P, EU:C:2000:321, 50 ir 51 punktai).

39 — Sprendimas *Team Relocations ir kt. / Komisija* (C-444/11 P, EU:C:2013:464, 66 punktas ir nurodyta teismo praktika).

40 — Sprendimas *Siemens ir kt. / Komisija* (C-239/11 P, C-489/11 P ir C-498/11 P, EU:C:2013:866, 44 punktas ir nurodyta teismo praktika).

41 — Šiuo atžvilgiu žr. D. Riley „Revisiting the Single and Continuous Infringement of Article 101: The Significance of Anic in a New Era of Cartel Detection and Analysis“, *World Competition Law and Economics Review*, Kluwer, 2014, t. 37, Nr. 3, p. 293–318.

skirtingas išvadas. Trijuose sprendimuose (sprendimai *Villeroy & Boch Austria*, *Duravit* ir *Roca*) AFICS pažeidimas, kaip nurodė Bendrasis Teismas, buvo aiškus, nors Sprendime *Keramag* jis manė priešingai, remdamasis tuo pačiu įrodymu, pripažintu trijuose pirmuose sprendimuose ir atmestu ketvirtame sprendime, niekaip nemotyvuojant šio skirtumo.

98. Dėl to esu linkęs daryti išvadą, kad *Roca France* atsakymo aiškinimas ir nuoroda į šios bendrovės atsakymą į pranešimą apie kaltinimus Sprendime *Keramag* iškreipia byloje esančius įrodymus.

99. Ši teisės klaida padaryta greta kitų teisės klaidų, kurios turėjo lemiamą reikšmę bylos baigčiai (Bendrasis Teismas nemotyvavo, kodėl nenagrinėjo *Roca France* prašymo atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, panaikino ginčijamą sprendimą remdamasis bylos medžiagoje nesamu dokumentu ir nusprendė, kad pareiškimas, padarytas pateikiant prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, negali patvirtinti kito pareiškimo).

100. Taigi reikia pritarti Komisijos pateikto pirmojo pagrindo antrai daliai.

b) Pirmojo pagrindo trečia dalis (Bendrasis Teismas, neišnagrinėjęs prie Ideal Standard prašymo atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pridėtos lentelės paaiškinimų, klaidingai nusprendė, kad ši lentelė savaime turi įrodyti antikonkurencinių sutarčių buvimą)

101. Komisija teigia, kad Bendrasis Teismas, pažeisdamas nusistovėjusią teismų praktiką, pernelyg siaurai aiškino įrodymų patvirtinimo reikalavimą, kiek tai susiję su minėta lentele dėl 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimo.

102. *Keramag ir kt.* savo ruožtu mano, kad Bendrasis Teismas teisingai išnagrinėjo šią lentelę ir kad Komisija nepateikė paaiškinimų, kurie galėtų patvirtinti išvadą, kad 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimo tikslas buvo antikonkurencinės diskusijos.

103. Iš karto norėčiau pažymėti, kad Bendrasis Teismas atsisakė laikyti šią lentelę rašytiniu įrodymu, patvirtinančiu kainų nustatymą per minėtą 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimą, kaip *Ideal Standard* jį apibūdino savo pareiškimuose, pridėtuose prie prašymo atleisti nuo baudos ar ją sumažinti (žr. Sprendimo *Keramag* 119 punktą), nes ji yra „be datos“, „joje nėra jokios informacijos, kuri galėtų būti susieta su 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimu ar antikonkurencinėmis diskusijomis“ ir „nenurodyti nei konkurentų vardai, nei minimalios ar maksimalios kainos, kurias turėtų taikyti šie konkurentai“.

104. Sprendime *Salzgitter Mannesmann / Komisija* (C-411/04 P, EU:C:2007:54, 47 punktas) Teisingumo Teismas patvirtino Bendrojo Teismo poziciją, kurios jis laikėsi apskūstame sprendime, t. y. „kad anoniminis įrodymas, pavyzdžiui, dokumentas „Pasidalijimo raktas“, negali vienas įrodyti Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimo“ ir kad „galima teigti, kad šie įrodymai vienas kitą patvirtina“.

105. Iš tiesų patvirtinamieji įrodymai gali būti tokie, kurie patys vieni neįrodo pažeidimo, tačiau gali padėti patvirtinti kitus įrodymus, pavyzdžiui, prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti.

106. Tame pačiame Sprendime *Salzgitter Mannesmann / Komisija* (C-411/04 P, EU:C:2007:54, 44–50 punktai) Teisingumo Teismas nusprendė, kad net dokumento anonimiškos kilmės nepakanka, kad jis visiškai netektų įrodomosios galios, jeigu galima pakankamai tiksliai nustatyti jo kilmę, galimą sudarymo datą ir turinį⁴². Be to, net nesant dokumente parašo, turi būti atsižvelgta į įmonės, kurios darbuotojas parengė šį dokumentą, paaiškinimus⁴³.

107. Šiuo atveju Bendrasis Teismas neatkreipė dėmesio į *Ideal Standard* paaiškinimus dėl minėtos lentelės parengimo aplinkybių, jos autoriaus, datos ir kt., nors lentelę sudarė įvykių liudininkas, glaudžiai siejamas su šiais įvykiais, ir visi šie veiksniai iš principo patvirtina lentelės patikimumą⁴⁴.

108. Taigi manau (kaip ir Komisija), kad nustatydamas nepagrįstus ir pernelyg griežtus įrodymų, vertinamų atskirai, ir, bet kuriuo atveju, jų bendro vertinimo reikalavimus, Bendrasis Teismas paneigė bet kokią esamos teismų praktikos, susijusios su tuo, kad šie įrodymai gali patvirtinti vieni kitus, prasmę.

109. Todėl laikausi nuomonės, jog reikalaujama, kad minėta lentelė pati savaime įrodytų pažeidimo buvimą, ir neatsižvelgdamas į kitus įrodymus ir papildomus paaiškinimus (pateiktus *Ideal Standard* prašyme atleisti nuo baudos ar ją sumažinti) Bendrasis Teismas pažeidė pareigą motyvuoti.

110. Šią išvadą patvirtina tai, kad įvertinus tą patį įrodymą lygiagrečiai išnagrinėtoje byloje *Duravit* buvo prieita prie visiškai kitokios išvados, t. y. kad ši lentelė turi įrodomąją galią. Taigi, jeigu Bendrasis Teismas būtų išnagrinėjęs aptariamus paaiškinimus, kaip jis teisingai padarė Sprendime *Duravit*, šios bylos baigtis būtų buvusi kitokia.

111. Remiantis tuo darytina išvada, kad reikia pritarti Komisijos pirmojo pagrindo trečiajai daliai.

c) Penkta dalis (Bendrasis Teismas neatliko bendro vertinimo)

112. *Komisija* teigia, kad neišnagrinėjęs kelių įrodymų (būtent mėnesio lentelių, kuriose buvo pateikti konfidencialūs pardavimų duomenys, arba Laligné pareiškimo) ir taikydamas pernelyg griežtus įrodinėjimo reikalavimus, kiek tai susiję su įrodymais, kuriuos jis faktiškai išnagrinėjo, Bendrasis Teismas neįvertino šių įrodymų bendrai, kaip reikalaujama pagal nusistovėjusią teismų praktiką.

113. *Keramag ir kt.* pažymi, kad jos rėmėsi Laligné pareiškimu siekdamas įrodyti *Ideal Standard* prašymų atleisti nuo baudos ar ją sumažinti nenuoseklumą ir kad tas pareiškimas bet kuriuo atveju neturėjo reikšmės ginčijamam sprendimui. Jos tvirtina, kad kai kurių įrodymų neišnagrinėjimas, visų pirma tų įrodymų, kurie neturi reikšmės, nereiškia, kad Bendrasis Teismas neatliko bendro vertinimo.

114. Mano nuomone, Bendrasis Teismas tikrai neišnagrinėjo, ar apie antikonkurencinio elgesio buvimą buvo galima spręsti iš įvairių sutapimų ir požymių, kurie, vertinami bendrai, gali būti pažeidimo įrodymas⁴⁵.

42 — Sprendimas *Shell / Komisija* (T-11/89, EU:T:1992:33, 86 punktas). Taip pat žr. sprendimus *Cimenteries CBR ir kt. / Komisija* (T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ir T-104/95, EU:T:2000:77, 901 punktas); *Groupe Danone / Komisija* (T-38/02, EU:T:2005:367, 288 punktas); *FNCBV ir kt. / Komisija* (T-217/03 ir T-245/03, EU:T:2006:391, 124 punktas); apeliacinis skundas buvo atmestas: Sprendimas *Coop de France détail et viande ir kt. / Komisija*, C-101/07 P ir C-110/07 P, EU:C:2008:741, taip pat Sprendimas *Total Raffinage Marketing / Komisija* (T-566/08, EU:T:2013:423, 81 punktas) (žr. šios išvados 14 išnašą).

43 — Žr., pvz., Sprendimą *Lafarge / Komisija* (T-54/03, EU:T:2008:255, 369 ir 373 punktai), kuriame *Lafarge* ginčijo anonimiško raštelio be adresato įrodomąją galią. Bendrasis Teismas atsižvelgė į *Gyproc* paaiškinimus dėl raštelio autoriaus ir jo parengimo sąlygų.

44 — Žr., be kita ko, sprendimus *Ensidesa / Komisija* (C-198/99 P, EU:C:2003:530, 312 punktas); *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied / Komisija* (T-5/00 ir T-6/00, EU:T:2003:342, 181 punktas) ir *JFE Engineering ir kt. / Komisija* (T-67/00, T-68/00, T-71/00 ir T-78/00, EU:T:2004:221, 207 punktas).

45 — Sprendimas *Aalborg Portland ir kt. / Komisija* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, EU:C:2004:6, 55–57 punktai).

115. Neišnagrinėjęs kelių svarbių įrodymų ir Sprendimo *Keramag* 119 punkte reikalaudamas, kad lentelė, susijusi su antikonkurenciniu susitikimu, kuria remtasi kaip patvirtinamuoju įrodymu, būtų su data ir joje būtų nurodyti konkurentų pavadinimai, taip pat minimalios ir maksimalios kainos, Bendrasis Teismas iš tiesų reikalavo, kad ši lentelė savaime būtų įrodymas, kurio pakaktų pažeidimui įrodyti.

116. Tačiau Teisingumo Teismas labai aiškiai pripažino, kad įvairūs kartelio įrodymai paprastai būna fragmentiški ir pavieniai.

117. Teisingumo Teismas yra priminęs: „kad būtų konstatuotas EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimas, reikia, jog Komisija pateiktų rimtų, tikslių ir nuoseklių įrodymų <...>. Tačiau ne kiekvienas Komisijos pateiktas įrodymas būtina turi atitikti šiuos kriterijus kiekvieno pažeidimo epizodo atveju. Pakanka, kad ši reikalavimą atitiktų visi bendrai vertinami požymiai, kuriais remiasi ši institucija <...>. Todėl net jeigu nė vienas iš įvairių nagrinėjamo pažeidimo epizodų, vertinamas atskirai, nėra pagal EB 81 straipsnio 1 dalį draudžiamas susitarimas ar veiksmas <...>, tokia išvada neužkerta kelio tam, kad minėti epizodai, vertinami kartu, būtų pripažinti tokiu susitarimu ar tokiais veiksmais <...>. <...> kadangi draudimas dalyvauti vykdant antikonkurencinius veiksmus ir sudarant antikonkurencinius susitarimus bei sankcijos, kurios gali būti skirtos pažeidėjams, visuotinai žinomi, įprasta, jog šiuos veiksmus ir susitarimus apimanti veikla vykdoma paslaptai, susitikimai vyksta slaptai (dažniausiai trečiojoje šalyse) ir parengiama kuo mažiau su tuo susijusių dokumentų. Net jeigu Komisija ir randa dokumentų, aiškiai rodančių neteisėtą ryšį tarp ūkio subjektų, pavyzdžiui, susitikimų protokolų, jie paprastai yra tik fragmentiški bei pavieniai, todėl tam tikras aplinkybes dažnai reikia nustatyti naudojant dedukcijos metodą. Daugeliu atvejų tai, ar egzistuoja antikonkurencinių veiksmų ar susitarimų, turi būti nustatoma remiantis tam tikrais sutapimais ir nuorodomis, kurie, nagrinėja[mi] kartu ir nesant kito logiško paaiškinimo, gali būti konkurencijos taisyklių pažeidimo įrodymas“⁴⁶.

118. Minėtos klaidos poveikį bylos baigčiai patvirtina tai, kad trijuose lygiagrečiai priimtuose sprendimuose Bendrasis Teismas nusprendė kitaip.

119. Neišnagrinėjęs, ar įrodymai, vertinami bendrai, galėjo vieni kitus patvirtinti⁴⁷, Bendrasis Teismas pažeidė pareigą motyvuoti.

120. Remiantis tuo darytina išvada, kad dėl tų pačių priežasčių, dėl kurių pritarta pirmojo pagrindo trečiai daliai, šio pagrindo penktai daliai taip pat reikėtų pritarti.

121. Todėl Teisingumo Teismui siūlau panaikinti Sprendimą *Keramag*⁴⁸.

d) Padariniai, atsirasantys Teisingumo Teismui panaikinus Sprendimą *Keramag*

122. Pirmą nurodytos aplinkybės įrodė, kad įrodymų, kuriais remtasi Sprendime *Keramag*, buvo gana nedaug, tačiau kadangi Teisingumo Teismas turėjo galimybę išnagrinėti kelis kitus Bendrojo Teismo sprendimus, kuriuose šie įrodymai išnagrinėti išsamiai, manau, kad pagal proceso ekonomiškumo principą Teisingumo Teismas turėtų pats priimti sprendimą dėl *Keramag ir kt.* pirmojoje instancijoje pareikšto ieškinio dėl panaikinimo.

46 — Sprendimas *Knauf Gips / Komisija* (C-407/08 P, EU:C:2010:389, 47–49 punktai).

47 — Sprendimas *Salzgitter Mannesmann / Komisija* (C-411/04 P, EU:C:2007:54, 47 punktas).

48 — Atkreipiu Teisingumo Teismo dėmesį į tai, kad Komisija apeliaciniame skunde neskundžia Sprendimo *Keramag* išvadą, dėl kurių *Pozzi Ginori* dalyvavimas darant pažeidimą Italijos rinkoje šiek tiek sumažėjo (Sprendimo *Keramag* 245 punktas), todėl šios išvados neturi jokio poveikio baudos dydžiui (minėto sprendimo 337 ir 338 punktai).

123. *Keramag ir kt.* savo ieškinyje iš esmės teigė, kad Komisijos išvada ginčijamo sprendimo 556 ir 590 konstatuojamosiose dalyse, jog *Allia* ir PCT per 2004 m. vasario 25 d. vykusį AFICS susitikimą derino minimalias žemiausios kategorijos prekių kainas, buvo grindžiama įrodymais, kurie yra arba nepriimtini, arba nepatikimi, nepatvirtinti ir nepakankami.

124. Tačiau, kaip jau tapo aišku, kitaip nei Sprendime *Keramag*, kuriame Bendrasis Teismas, analizuodamas AFICS susitikimo įvykius, padarė kelias teisės klaidas, Sprendime *Villeroy & Boch Austria* (286 punktas) jis teisingai nusprendė, kad „minėto sprendimo 556 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė turinti įrodymus, leidžiančius įrodyti AFICS narių dalyvavimą kainų derinimo diskusijose tik nuo 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimo. [Ginčijamo] sprendimo 572 konstatuojamojoje dalyje Komisija paminėjo, kad, *Ideal Standard* teigimu, minėto susitikimo dalyviai sutarė, kad jų minimalios kainos yra per mažos ir kad reikia jas pakelti, visų pirma 3 % padidinant katalogų kainas. [Ginčijamo] sprendimo 573 konstatuojamojoje dalyje Komisija patikslino, kad šią informaciją patvirtino *Roca [France]*. To paties sprendimo 574 konstatuojamojoje dalyje Komisija pripažino, kad po šio susitikimo dalyviai keitėsi konfidencialia informacija apie kainas ir pardavimus“.

125. Pirma, Bendrasis Teismas minėto sprendimo 287 punkte nusprendė, kad „*Villeroy & Boch* ir *Villeroy & Boch France* argumentą, kad Komisija nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių *Villeroy & Boch France* dalyvavimą trijuose AFICS susitikimuose 2004 m. (žr. [ginčijamo] sprendimo 11 priedą), reikia atmesti kaip nepagrįstą. Iš tiesų, kaip matyti iš [ginčijamo] sprendimo 572 ir 573 konstatuojamųjų dalių, Komisija, siekdama įrodyti *Villeroy & Boch France* dalyvavimą minėtuose susitikimuose, rėmėsi *Ideal Standard* ir *Roca [France]* pareiškimais“.

126. Antra, remiantis to paties sprendimo 288 punktu, „kaip nepagrįstus reikia atmesti *Villeroy & Boch* ir *Villeroy & Boch France* argumentus, kad Komisija pakankamai teisiškai neįrodė neteisėtų diskusijų per 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimą, nes ji rėmėsi *a posteriori* padarytais žodiniais pareiškimais, kurie buvo neapibrėžti ir prieštaringi, be to, Komisija tai pripažino [ginčijamame] sprendime“.

127. Tuomet to sprendimo 289 punkte Bendrasis Teismas priminė, kad „iš tiesų, nors iš teismų praktikos darytina išvada, kad asmens, kuriam bauda buvo visiškai arba iš dalies sumažinta, pareiškimas, kurį ginčija kita šalis, turi būti patvirtintas⁴⁹, niekas nedraudžia jo patvirtinti kitos kartelyje dalyvavusios įmonės parodymais, nors bauda buvo sumažinta ir jai. Šis patvirtinimas taip pat patvirtintų diskusijų dėl minimalių kainų, kurios buvo paminėtos 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikimo protokole, turinį“.

128. Be to, to paties sprendimo 290 punkte, išanalizavęs *Roca [France]* ir *Ideal Standard* pareiškimus (ir nusprendęs, kad *Roca [France]* pareiškimas yra labiau neapibrėžtas ir sąlyginis nei *Ideal Standard* pareiškimas), Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad „tai vis dėlto neleidžia suabejoti išvada, kad *Roca [France]* parodymai iš esmės patvirtina nagrinėjamų neteisėtų diskusijų laikotarpį, vietą, dalyvius ir dalyką, kaip iš tiesų ir buvo paminėta darbotvarkėje. Šiomis aplinkybėmis reikia pripažinti, kad *Ideal Standard*, pareiškimas, kurį patvirtina *Roca [France]* pareiškimas, teisiškai pakankamai įrodo, jog vyko nagrinėjamos neteisėtos diskusijas“.

129. To sprendimo 293 punkte Bendrasis Teismas pridūrė, kad „nors Komisija [ginčijamame] sprendime nesiremia [*Duravit* pareiškimais, padarytais pateikiant prašymą sumažinti baudą pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo], vis dėlto, priešingai *Villeroy & Boch* ir *Villeroy & Boch France* teiginiams, *Duravit* taip pat patvirtino *Ideal Standard* pareiškimą dėl neteisėtų diskusijų, kurios „tikriausiai“ vyko 2004 m. vasario 25 d., turinio“.

49 — Sprendimas *JFE Engineering ir kt. / Komisija* (T-67/00, T-68/00, T-71/00 ir T-78/00, EU:T:2004:221, 219 punktas).

130. Galiausiai 295 punkte Bendrasis Teismas patvirtino, kad „*Ideal Standard* ir *Roca [France]* pareiškimų pakanka SESV 101 straipsnio 1 dalies pažeidimui <...> dėl dalyvavimo 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikime konstatuoti“.

131. Taigi nagrinėjant šį apeliacinį skundą tai, kas nurodyta pirma, *mutatis mutandis* taikoma *Keramag ir kt.* atveju ir to pakanka atmesti *Keramag ir kt.* ieškinį dėl panaikinimo, kiek jis susijęs su įvykiais AFICS viduje, kaip Bendrasis Teismas tai padarė sprendimuose *Villeroy & Boch Austria* ir *Duravit*.

2. Dėl priešpriešinio apeliacinio skundo (dėl antrojo pagrindo)

132. Antrasis priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindas iš esmės susijęs su dviem aspektais: pirma, įtariamu faktų iškraipymu ir, antra, įtariamu nesuderinamumu su Sprendimu *Wabco Europe ir kt. / Komisija* (T-380/10, EU:T:2013:449, dar vadinamu „Sprendimas *Ideal Standard*“, toliau – Sprendimas *Wabco*).

a) Iškraipytos faktinės aplinkybės?

133. *Keramag ir kt.* subsidiariai nurodo, kad Sprendimo *Keramag* 289 punkte padaryta išvada, kad pranešime apie kaltinimus buvo pakankamai informacijos, leidusios *Keramag ir kt.* „tiksliai sužinoti apie *Pozzi Ginori* inkriminuojamą elgesį“, akivaizdžiai iškraipė pranešimo apie kaltinimus turinį ir dėl to galėjo būti paduotas apeliacinis skundas.

134. Jų teigimu, kadangi pranešimo apie kaltinimus 277 punkte buvo tiesiog nurodyta, kad *Pozzi Ginori* dalyvavo kai kuriuose susitikimuose, per kuriuos vyko „antikonkurenciniai veiksmai“, tačiau pranešime apie kaltinimus nebuvo nurodytas šių veiksmų pobūdis, Bendrasis Teismas negalėjo laikyti jo pakankamai tikslu. Sprendimo *Keramag* 289 punkte padaryta išvada („pranešimo apie kaltinimus 277 punkte Komisija ieškovėms nurodė Komisijos nustatytų veiksmų pobūdį [per *Michelangelo* grupės susitikimus], dažnumą, tikslią datą ir savo turimus įrodymus“, taigi pranešimas apie kaltinimus leido *Keramag ir kt.* „tiksliai sužinoti apie elgesį, kuriuo buvo kaltinama *Pozzi Ginori*“) tiesiogiai prieštaravo išvadai dėl tos pačios pranešimo apie kaltinimus ištraukos adekvatumo Sprendime *Wabco*, ir tai savaime rodė faktinių aplinkybių iškraipymą.

135. Konstatuoju (kaip ir Komisija), kad *Keramag ir kt.* nenurodė jokio įrodymo, kuris tariamai buvo iškraipytas, ir faktiškai pripažįsta, kad Sprendimo *Keramag* 288 punkte Bendrasis Teismas teisingai priminė pranešimo apie kaltinimus 277 punkto turinį. Taigi *Keramag ir kt.* tiesiog reikalauja Teisingumo Teismo persvarstyti šį punktą.

136. Bet kuriuo atveju, nors *Keramag ir kt.* bando remtis Sprendimu *Archer Daniels Midland / Komisija* (C-511/06 P, EU:C:2009:433) ir teigia, kad Bendrasis Teismas netaikė tame sprendime suformuluoto teisinio kriterijaus, kad įvertintų *Keramag ir kt.* galimybę naudingai apsiginti, šiam argumentui negalima pritarti. Iš tiesų antikonkurenciniai veiksmai buvo aprašyti minėto pranešimo 256 ir 393–400 punktuose ir *Keramag ir kt.* atsakydamos į šį pranešimą įrodė, kad puikiai suprato nagrinėjamų antikonkurencinių veiksmų „pobūdį“. Taigi tariamas pranešimo apie kaltinimus nepakankamumas negalėjo turėti jokio poveikio procedūrai.

b) Sprendimų Keramag ir Wabco tarpusavio nesuderinamumas?

137. *Keramag ir kt.* teigia, jog Bendrasis Teismas nusprendė, kad pranešimas apie kaltinimus yra pakankamas, kiek jis susijęs su pažeidimu keramikos sektoriuje Italijoje, remdamasis prieštariniais motyvais, ir kad šiuo atžvilgiu jis tinkamai nemotyvavo savo sprendimo. Jos teigia, kad pranešimo apie kaltinimus vertinimas, kiek jis susijęs su *Michelangelo* grupės susitikimais, lygiagrečiai nagrinėtoje byloje *Wabco* prieštarauja šioje byloje pateiktam vertinimui. *Keramag ir kt.* teigimu, pranešimo apie kaltinimus apimtis turi būti vienoda visiems adresatams.

138. Bet kuriuo atveju Bendrojo Teismo išvada yra nepakankamai motyvuota, nes nebuvo galima patikrinti priežasčių, dėl kurių išsamumo lygio to paties pranešimo apie kaltinimus tame pačiame punkte vertinimas byloje *Keramag ir kt.* turėjo skirtis nuo byloje *Wabco* pateikto vertinimo.

139. *Keramag ir kt.* mano, kad dėl tokio su pranešimu apie kaltinimus susijusio skirtumo buvo pažeista jų teisė į gynybą, nes tikriausiai jos būtų pasirinkusios kitokią gynybos strategiją, jeigu būtų teisingai informuotos apie joms pareikštus kaltinimus. Jų nuomone, tai, kad pranešime apie kaltinimus nebuvo nurodyti *Sanitec Europe Oy* ir *Pozzi Ginori* pareikšti kaltinimai, turėjo poveikį jų gynybai ir ginčijamam sprendimui. *Keramag ir kt.* nuomone, remiantis tuo darytina išvada, kad reikia panaikinti visą šį sprendimą arba jo dalį, kiek jame padaryta išvada, kad *Sanitec Europe* ir *Pozzi Ginori* pripažintos kaltos dėl pažeidimų keramikos sektoriuje Italijoje ir kad dėl to baudą reikia panaikinti arba sumažinti. Jos priduria, kad ginčijamas sprendimas būtų buvęs kitoks, jeigu jų teisės į gynybą nebūtų buvusios pažeistos, ir patikslina, kad vien dėl šio pažeidimo bet kuriuo atveju ginčijamas sprendimas turi būti panaikintas, net nepaisant minėtos aplinkybės.

140. Nagrinėjant Komisijos apeliacinį skundą (šios išvados 93 ir 96 punktai) buvo minėta, kad pagal teismų praktiką⁵⁰ „Bendrojo Teismo pareiga nurodyti savo sprendimų motyvus iš principo negali būti išplėsta tiek, kad jis būtų įpareigotas pagrįsti byloje priimtą sprendimą atsižvelgdamas į kitoje byloje, kurią jis išnagrinėjo, priimtą sprendimą, net jeigu jis susijęs su tuo pačiu (ginčijamu) sprendimu“ (išskirta mano). Esu patikslinęs, jog Teisingumo Teismas vartojama frazė „iš principo“ pagrindžia nuomonę, kad teismų praktika dėl prieštarinčių motyvų, kuri apskritai taikoma tame pačiame sprendime nurodytiems motyvams, *išimtinėmis aplinkybėmis* gali būti taikoma dviejuose ar daugiau sprendimų, priimtų lygiagrečiose bylose, susijusiose su tuo pačiu pažeidimu ir (ginčijamu) sprendimu, nurodytiems motyvams.

141. Tačiau, priešingai Komisijos apeliaciniam skundui, laikausi nuomonės, kad priešpriešiniame apeliaciniame skunde tokių išimtinių aplinkybių nėra.

142. Nors *Keramag ir kt.* argumentui dėl Sprendimo *Wabco* trūksta tikslumo, nes juo tiksliai nenurodoma Sprendimo *Wabco* ištrauka, kuria turėtų būti paremtas jų argumentas, pakanka pripažinti, kad Bendrojo Teismo išvados abiejuose sprendimuose nėra nesuderinamos. Iš tiesų kontekstas, į kurį atsižvelgdamas Bendrasis Teismas nagrinėjo pakankamą pranešimo apie kaltinimus 277 punkto pobūdį, ir nagrinėti klausimai abiejose bylose iš esmės skyrėsi. Pirma, kaip pažymi Komisija, byloje *Wabco* buvo kalbama apie galimybę tylėjimą laikyti prilygstančiu antikonkurencinio elgesio, bet ne pranešimo apie kaltinimus pakankamumo arba nepakankamumo pripažinimui, kad *Keramag ir kt.* galėtų pasinaudoti teise į gynybą. Antra, priešingai nei *Wabco*, *Pozzi Ginori* netylėjo dėl kaltinimų, susijusių su *Michelangelo* grupės susitikimais Italijoje.

143. Bet kuriuo atveju pažymiu, kad *Keramag ir kt.* nepateikė jokio kito įrodymo, kuriuo būtų galėjusios remtis, jeigu per *Michelangelo* susitikimus vykusių „antikonkurencinių veiksmų pobūdis“ būtų buvęs kaip nors patikslintas. Šiomis aplinkybėmis *Keramag ir kt.* argumentai tėra prielaidos ir neturi pagrindo.

50 — Sprendimas *Team Relocations ir kt.* / Komisija (C-444/11 P, EU:C:2013:464, 66 punktas ir nurodyta teismo praktika).

144. Taigi priešpriešinio apeliacinio skundo antrąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepriimtina ir bet kuriuo atveju nepagrįstą.

B – Bylos „Duravit ir kt. / Komisija“ (trečiasis pagrindas), „Villeroy & Boch AG / Komisija“ (pirmasis ir antrasis pagrindai), „Villeroy & Boch SAS / Komisija“ (pirmasis ir antrasis pagrindai)

145. Laikausi nuomonės, kad minėtose bylose Teisingumo Teismas gali gana glaustai padaryti išvadas dėl Sprendimo *Keramag* apskundimo ir mano siūlymo Teisingumo Teismui pačiam išnagrinėti *Keramag ir kt.* ieškinį.

146. Iš tiesų *Duravit ir kt.*, *Villeroy & Boch AG* ir *Villeroy & Boch SAS* argumentai iš esmės tėra Komisijos argumentų, pateiktų jos apeliaciniame skunde dėl Sprendimo *Keramag*, kita pusė. Tačiau, kaip jau paaškiniau, būtent Sprendime *Keramag* įrodymai buvo vertinami netinkamai. Remiantis tais pačiais įrodymais ir, priešingai ieškovių teiginiams, sprendimuose *Duravit* ir *Villeroy & Boch Austria* nebuvo nei iškraipyti įrodymai, nei nenurodyti motyvai. Todėl su šiais įrodymais susiję argumentai yra nepriimtini ir, atsižvelgiant į mano išvadą dėl apeliacinio skundo *Komisija / Keramag ir kt.*, *ipso facto* nebėra nieko, ką galima būtų priskirti nevienodam požiūriui skirtinguose sprendimuose, iš anksto nenusprendžiant, kad šis argumentas galėjo būtų priimtinas.

147. Todėl šias bylas toliau nagrinėsiu išsamiau tik subsidiariai, nes tokia yra generalinio advokato užduotis.

1. Byla *Duravit ir kt. / Komisija* (dėl trečiojo pagrindo)

148. *Duravit ir kt.* teigia, kad Bendrasis Teismas daug kartų akivaizdžiai ir lemiamai iškraipė bylos medžiagos turinį ir taip padarė teisės klaidas bei pažeidė pripažintus įrodymų vertinimo principus.

149. Iš keturiolikos įrodymų iškraipymo atvejų, kuriuos nurodo *Duravit ir kt.*, septintajame ir dvyliktajame (susiję su Bendrojo Teismo sprendimo 213 ir 312 bei paskesniais punktais) nurodoma, kad Bendrasis Teismas nagrinėjamoje byloje ir lygiagrečiai nagrinėtose bylose skirtingai vertino tuos pačius įrodymus.

150. *Komisijos* teigimu, reikia atmesti kiekvieną įtariamą įrodymų iškraipymo atvejį, nes jie arba grindžiami klaidingu Sprendimo *Duravit* suvokimu, arba *Duravit ir kt.* šiuo pagrindu iš tiesų siekia, kad būtų iš naujo įvertintos faktinės aplinkybės, neįrodžius, kad Bendrasis Teismas jas akivaizdžiai iškraipė.

151. Teisingumo Teismo prašymu minėtas pagrindas šioje išvadoje bus analizuojamas tik tuo aspektu, ar Bendrojo Teismo išvados dėl tam tikrų įrodymų, kurie kitose bylose buvo įvertinti kitaip, galėjo būtų padarytos šioje byloje (t. y. tik septintasis ir dvyliktasis *Duravit ir kt.* įtariamai įrodymų iškraipymo atvejai).

152. *Duravit ir kt.* tvirtina, kad Bendrasis Teismas šioje byloje ir lygiagrečiai nagrinėtose bylose (sprendimai *Keramag* ir *Villeroy & Boch Austria*) skirtingai vertino tuos pačius įrodymus, kiek tai visų pirma susiję su kai kurių susitikimų, kuriuose dalyvavo *Duravit ir kt.*, turiniu ir atsižvelgimu į juos siekiant įrodyti antikonkurencinį elgesį.

153. Laikausi nuomonės, kad šioje byloje Bendrasis Teismas neperžengė protingo įrodymų vertinimo ribų.

a) Septintasis įtariamasis iškraipymo atvejis

154. *Duravit ir kt.* teigia, kad Sprendimo *Duravit* 213 punkte Bendrasis Teismas iškraipė įrodymus ir pažeidė įrodymų, susijusių su *Hansgrohe* darbuotojo Schinle užrašų dėl 2000 m. spalio 5 d. DSI (*Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie*) / IFS [*Industrie Forum Sanitär* (Santehnikos pramonės forumas)] susitikimo turinio, vertinimo principus, nes šie įrodymai Sprendime *Keramag* buvo aiškinami kitaip.

155. Mano nuomone, šie argumentai tėra pretekstas kvestionuoti Bendrojo Teismo sprendimo 213 punkte pateiktą įrodymų vertinimą, kurio savaime negalima ginčyti apeliaciniame skunde.

156. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką iškraipymas turi būti akivaizdžiai matomas iš byloje esančių dokumentų, neatliekant faktų ir įrodymų vertinimo iš naujo⁵¹.

157. Bet kuriuo atveju, kaip pažymėjo Komisija, iš Sprendimo *Duravit* 213 punkto matyti, kad, darydamas nuorodą į šio sprendimo 210–212 punktuose minėtą teismų praktiką, Bendrasis Teismas padarė tą patį, ką ir Sprendimo *Keramag* 133 punkte, kurį nurodo *Duravit ir kt.*

158. Tačiau tame 133 punkte Bendrasis Teismas vienareikšmiai nusprendė manantis, kad antikonkurencinį tikslą rodė užrašai, susiję su 2000 m. spalio 5 d. susitikimu: „šio sprendimo 132 punkte nurodyta *Hansgrohe* užrašų ištrauka vienareikšmiai įrodo antikonkurencinį šio susitikimo tikslą. Iš tiesų kainų padidinimai 2001 m., apie kuriuos dalyviai ta proga pranešė vieni kitiems, yra neskelbtina informacija, kaip ji suprantama pagal šio sprendimo 54–57 punktuose nurodytą teismų praktiką“ (išskirta mano).

b) Dvyliktasis įtariamasis iškraipymo atvejis

159. *Duravit ir kt.* tvirtina, kad Sprendimo *Duravit* 312 ir paskesniuose punktuose Bendrasis Teismas iškraipė ginčijamą sprendimą, kiek tai susiję su įrodymų dėl 2001 m. balandžio 24 d. IFS susitikimo ir 2002 m. sausio 23 d. ir liepos 5 d. *Fachverband Sanitärkeramische Industrie* (toliau – FSKI) susitikimais, įrodomąja galia.

160. Kaip jau pažymėjau dėl septintojo įtariamo iškreipimo atvejo, ir šiais argumentais siekiama kvestionuoti Bendrojo Teismo pateiktą įrodymų vertinimą, kurio negalima ginčyti apeliaciniame skunde.

161. Sprendime *Keramag* Bendrasis Teismas iš tiesų konstatavo, kad abu FSKI susitikimai nebuvo paminėti ginčijamo sprendimo motyvuose kaip nulėmę antikonkurencinius dalyvių veiksmus. Bendrasis Teismas pateikia tą pačią išvadą dėl 2002 m. sausio 23 d. IFS susitikimo (minėto sprendimo 129 punktas).

162. Tačiau manau, kad Sprendime *Duravit* nenurodyta priešingai. Tie trys susitikimai jame niekada nebuvo nagrinėti. Tai, kad to sprendimo 313 punkte nurodyta „beveik visų“ įrodymų dėl IFS ir FSKI susitikimų didesnė įrodomoji galia, gali būti susiję tik su Bendrojo Teismo nagrinėtais susitikimais. Todėl tai netaikoma minėtiems trimis susitikimams. Ta pati išvada turi būti daroma ir dėl 2001 m. lapkričio 14 d. IFS susitikimo.

51 — Sprendimas *Siemens ir kt.* / Komisija (C-239/11 P, C-489/11 P ir C-498/11 P, EU:C:2013:866, 42 punktas), kuriame daroma nuoroda į Sprendimą *Activision Blizzard Germany* / Komisija (C-260/09 P, EU:C:2011:62, 53 punktas ir nurodyta teismo praktika).

c) Išvada

163. *Duravit ir kt.* įtariamus septintąjį ir dvyliktąjį iškraipymo atvejus reikia atmesti kaip nepriimtinius arba nepagrįstus.

2. Byla Villeroy & Boch AG / Komisija

a) Dėl pirmojo pagrindo (inkriminuojamo pažeidimo Prancūzijoje vertinimas yra prieštaringas, prieštarauja vienodo požiūrio principui, principui in dubio pro reo ir logikos taisyklėms)

i) Glaustas Villeroy & Boch AG argumentų apibendrinimas

164. *Villeroy & Boch AG* nesutinka su tuo, kaip buvo įvertinti įrodymai, susiję su Prancūzijoje susiklosčiusių faktinių aplinkybių visuma. Šios bendrovės teigimu, įrodymų analizė yra labai prieštaringa. Jos nuomone, tokia prieštaringa įrodymų analizė pažeidžiamas vienodo požiūrio principas ir Bendrasis Teismas padarė daug jai pakenkusių teisės klaidų. Pirma, Bendrasis Teismas du įrodymus (*Ideal Standard* pareiškimą ir *Roca [France]* pareiškimą) pateikiant prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti) įvertino visiškai skirtingai nei Sprendime *Keramag*, jos nenaudai ir pažeisdamas vienodo požiūrio bei visų abejonių aiškinimo kaltinamojo naudai principus. Antra, Bendrasis Teismas nenaudotiną įrodymą (*Duravit ir kt.* pareiškimą) taip pat analizavo *Villeroy & Boch AG* nenaudai, nesilaikydamas savo paties praktikos ir vienodo požiūrio ir abejonių aiškinimo kaltinamojo naudai principų, taip pat SESV 263 straipsnio ir 296 straipsnio antros pastraipos, kartu neteisėtai pakeisdamas ginčijamo sprendimo motyvus.

165. Be to, *Villeroy & Boch AG* teigimu, įmonės, kuri paprašė atleisti ją nuo baudos ar ją sumažinti, parodymai, remiantis teismų praktikoje nustatytu principu *testis unus, testis nullus*, taip pat negali būti pagrįsti kitų kartelio dalyvių parodymais. Taip buvo šioje byloje, nes parodymai, kuriuos *Ideal Standard* davė teikdama prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, buvo patvirtinti *Roca [France]* pareiškimu. Jų nenaudai pateiktų įrodymų, skirtų jų dalyvavimui Prancūzijoje įrodyti, vertinimą visiškai paneigia Sprendime *Keramag* pateiktas vertinimas.

166. Kadangi dėl pažeidimo, kurį galbūt buvo galima inkriminuoti *Villeroy & Boch AG* Prancūzijoje, nebuvo teisėtai pasiremta jokių kitų įrodymu, jos nuteisimas buvo pagrįstas tokia pačia teisės klaida kaip ir šiame sprendime minėtos teisės klaidos dėl Prancūzijoje padarytų pažeidimų. Todėl reikia panaikinti Bendrojo Teismo konstatuotą vieną pažeidimą, nes Prancūzijos atveju netenkinamos sudėtinio ir tęstinio pažeidimo sąlygos. Reikėtų bent jau panaikinti ginčijamo sprendimo 1 ir 2 straipsniuose padarytas išvadas, susijusias su Prancūzija.

167. Komisijos nuomone, tokie argumentai yra nepagrįsti.

ii) Analizė

168. Kaip jau pažymėjau analizuodamas apeliacinį skundą *Komisija / Keramag Keramische Werke ir kt.* (šios išvados 45–131 punktai), tam tikri Sprendime *Keramag* pateikti vertinimai visiškai prieštarauja juos atitinkantiems vertinimams, pateiktiems kituose trijuose sprendimuose (sprendimai *Roca Sanitario*, *Duravit* ir *Villeroy & Boch Austria*), kuriuos tą pačią dieną dėl to paties Komisijos sprendimo priėmė tie patys teisėjai. Visų šių sprendimų faktinės aplinkybės yra tos pačios ir Komisija juose rėmėsi tais pačiais įrodymais.

169. Tačiau, priešingai *Villeroy & Boch AG* teiginiams, Sprendime *Villeroy & Boch Austria* Bendrasis Teismas pagrįstai nusprendė, kad 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikime vykusios antikonkurencinės diskusijos teisiškai buvo pakankamai įrodytos, šiuo tikslu remiantis *Ideal Standard* ir *Roca France* pateiktais vienodais prašymais taikyti pranešimą dėl atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo. Taip Bendrasis Teismas rėmėsi nusistovėjusia teismų praktika, pagal kurią prašymo taikyti pranešimą dėl atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo turinį gali patvirtinti kitas prašymas taikyti šį pranešimą⁵². Tą patį jis nusprendė Sprendime *Duravit* (324 punktas). Galiausiai Sprendime *Roca* (198 ir 239 punktai), kaip nurodžiau šios išvados 49 punkte (trečioji įtrauka), Bendrasis Teismas sumažino baudą 6 %, nes pateikta informacija suteikė didelę papildomą vertę, kadangi patvirtino, kad šios antikonkurencinės diskusijos vyko 2004 m. vasario 25 d. AFICS susitikime. Taigi Sprendimas *Roca* buvo susijęs su tuo pačiu pažeidimo aspektu kaip ir nagrinėjamoje byloje.

170. Kaip jau tapo aišku, nors trijuose sprendimuose (t. y. *Roca*, *Duravit* ir *Villeroy & Boch Austria*) Bendrasis Teismas konstatavo, kad pažeidimas buvo padarytas per AFICS susitikimus, Sprendime *Keramag* jis padarė priešingą išvadą. Tačiau, kaip jau buvo pažymėta šios išvados 99 punkte, įrodymų vertinimo klaida padaryta Sprendime *Keramag*, kurį siūlau panaikinti.

171. Bet kuriuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas nesivadovautų mano siūlymu byloje *Komisija / Keramag ir kt.*, pažymiu, jog *Villeroy & Boch AG* neteigia, kad Sprendimas *Villeroy & Boch Austria* yra nepakankamai motyvuotas ar Bendrasis Teismas iškraipė įrodymus. Kaip pažymi Komisija, jeigu Bendrasis Teismas nebūtų priėmęs Sprendimo *Keramag*, *Villeroy & Boch AG* nebūtų skundusi šios sprendimo dalies.

172. Sprendime *Koninklijke Wegenbouw Stevin / Komisija*⁵³ ieškovė taip pat rėmėsi vienodo požiūrio principo ir pagrindinių teismo sprendimų nuoseklumo reikalavimų pažeidimu, tačiau Teisingumo Teismas atmetė šį pagrindą kaip nepriimtina, nes ieškovė nenurodė jokio ginčijamų įrodymų iškraipymo. Tą patį reiktų pasakyti apie argumentą dėl *Villeroy & Boch Austria* sprendimo nepakankamų motyvų (apeliacinio skundo 18 punktas).

173. Dėl įtariamo principų *testis unus, testis nullus, in dubio pro reo* ir nekaltumo prezumpcijos pažeidimo, konkrečiau – dėl nepakankamų įrodymų, nagrinėtų siekiant įrodyti pažeidimą, kurį *Villeroy & Boch AG* padarė Prancūzijoje, primenu (žr. šios išvados 169 punktą), kad pagal teismų praktiką⁵⁴ prašymą taikyti pranešimą dėl atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo gali patvirtinti kitas prašymas. Sprendime *Keramag* Bendrasis Teismas tiesiog neįvertino *Roca France* prie prašymo pridėtų pareiškimų įrodomosios galios (šiuo klausimu žr. šios išvados 77 ir paskesnius punktus).

174. Tačiau šioje byloje, t. y. Sprendime *Villeroy & Boch Austria* (taip pat, kaip nurodyta pirma, Sprendime *Duravit*), Bendrasis Teismas aiškiai patvirtino, kad *Roca France* pareiškimai, padaryti pateikiant prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti, sudarė įrodymų visumą, leidusią jam konstatuoti pažeidimą, susijusį su sanitarinės keramikos prekėmis Prancūzijoje. Tuose dviejuose sprendimuose jis nurodė, kad *Ideal Standard* ir *Roca France* patvirtina viena kitos pareiškimus, bent kiek jie susiję su „žemiausios kategorijos“ prekėmis, nes Komisijos išvados yra susijusios su šia prekių kategorija.

52 — Patvirtinimą nebūtinai turi lemti dokumentai iš to laikotarpio, kuriais susiklostė faktinės aplinkybės. Gali būti patikimi ir kiti pareiškimai, jeigu tik jie patvirtina vienas kitą. Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Siemens ir kt. / Komisija* (C-239/11 P, C-489/11 P ir C-498/11 P, EU:C:2013:866, 190 ir 191 punktai). Taip pat žr. sprendimus *Lögstör Rör / Komisija* (T-16/99, EU:T:2002:72, 45–47 punktai); *Bolloré ir kt. / Komisija* (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 ir T-136/02, EU:T:2007:115, 168 punktas) ir *Polimeri Europa / Komisija* (T-59/07, EU:T:2011:361, 55 punktas). Patvirtinimo kitu pareiškimu, padarytu pateikiant prašymą taikyti pranešimą dėl atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo, gali pakakti, jeigu šis pareiškimas pateikiamas savarankiškai ir patvirtina pažeidimo aprašymo esmę. Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Total Raffinage Marketing / Komisija* (T-566/08, EU:T:2013:423, 74 punktas).

53 — C-586/12 P, EU:C:2013:863, 22–29 punktai).

54 — Žr. šios išvados 52 išnašą.

175. Bendrasis Teismas nemanė, kad reikia nagrinėti kitus įrodymus⁵⁵, nes nusprendė, kad pakanka *Ideal Standard* ir *Roca France* pareiškimų. Iš tiesų tik jeigu Teisingumo Teismas laikytųsi nuomonės, kad dviejų *Ideal Standard* ir *Roca France* pareiškimų nepakanka pažeidimui Prancūzijoje konstatuoti, Bendrasis Teismas (arba Teisingumo Teismas, jeigu manytų, kad byloje galima priimti sprendimą) turėtų išnagrinėti šių papildomų aplinkybių įrodomąją galią.

176. Todėl pirmąjį *Villeroy & Boch AG* pagrindą reikia atmesti kaip nepriimtina arba nepagrįstą.

b) Dėl antrojo pagrindo antros dalies (logikos taisyklių ir vienodo požiūrio principo pažeidimas, kiek tai susiję su esmės vertinimu ir inkriminavimu Italijoje)

177. *Villeroy & Boch AG* kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis šiai bendrovei, kaip sanitarinių keramikos prekių gamintojai, inkriminavo pažeidimus, kuriuos Italijoje padarė su ieškove nekonkuruojantys subjektai (santechinės armatūros gamintojai), nors ji nevykdė veiklos šioje šalyje ir nedalyvavo tariamai kartelių teisės neatitikusiuose susitikimuose. Be to, Bendrasis Teismas lygiagrečiai nagrinėtose bylose nusprendė, kad dėl toje rinkoje veikusių įmonių nereikėjo imtis veiksmų. Šiuo atveju ieškovei ne tik akivaizdžiai diskriminuojamai taikomas skirtingas požiūris, bet ir pažeista nekaltumo prezumpcija bei logikos taisyklės.

178. Komisija ginčija pagrindo, susijusio su vienodo požiūrio principo pažeidimu, priimtinumą, kiek jis susijęs su Bendrojo Teismo išvadomis trijose lygiagrečiose bylose dėl kitų sanitarinės keramikos prekių gamintojų. Nors išvados, kurias galima buvo pritaikyti ir *Villeroy & Boch AG*, buvo padarytos kituose sprendimuose, vis dėlto ši bendrovė pirmojoje instancijoje nepateikė jokio atitinkamo pagrindo.

179. Kad ir kaip būtų, pakanka konstatuoti, kad pagal teismų praktiką *Villeroy & Boch AG* „iš tiesų <... > turi teisę pateikti apeliacinį skundą ir Teisingumo Teisme remtis pagrindais, kylančiais iš paties skundžiamo sprendimo“⁵⁶ (t. y. skirtingu požiūriu, palyginti su kitomis šalimis).

180. Kalbant apie esmę ir, nesant reikalo nuspręsti, ar yra reikšmingas argumentas, susijęs su galimu nevienodu požiūriu, palyginti su kitomis Bendrojo Teismo lygiagrečiai priimtuose sprendimuose nurodytomis įmonėmis, reikia pažymėti, kad panaikinimą iš dalies, dėl kurio Bendrasis Teismas priėmė sprendimą atsižvelgęs į Italijoje konstatotą pažeidimą, lėmė tik tai, kad tam tikros įmonės dalyvavo trumpiau, ir jis neturi jokio poveikio klausimui, ar *Villeroy & Boch AG* galėjo žinoti apie pažeidimą šioje šalyje ir galėjo pagrįstai jį numatyti. Kad būtų inkriminuotas visas pažeidimas, reikia įrodyti, kad įmonė negalėjo nežinoti apie bendrą viso kartelio aprėptį ir esmines ypatybes, o nežinojimas apie jo detales neturi jokios lemiamos reikšmės⁵⁷.

181. Tiksliau norėčiau aptarti šiuos aspektus.

182. Pirma, kaip pažymėjo Komisija, Bendrasis Teismas sprendime *Duravit* (apeliacinio skundo 37–41 punktai) konstatavo, jog nepakako įrodymų padaryti išvadą, kad *Duravit ir kt.* žinojo apie Italijoje padarytą pažeidimą; tai *Duravit ir kt.* aiškiai ir konkrečiai neigė.

55 — Žr. Sprendimo *Villeroy & Boch Austria* 295 punkte padarytas išvadas, iš tikrųjų susijusias su 2004 m. vasario 25 d. susitikimo lentele, *Ideal Standard* paaiškinimais dėl šio dokumento parengimo aplinkybių, autoriaus, datos, mėnesio apžvalgomis, kuriuose buvo pateikti konfidencialūs duomenys apie pardavimus, arba Laligné pareiškimais.

56 — Sprendimai *Stadtwerke Schwäbisch Hall ir kt.* / Komisija (C-176/06 P, EU:C:2007:730, 17 punktas) ir *Komisija ir kt.* / *Siemens Österreich ir kt.* (C-231/11 P– C-233/11 P, EU:C:2014:256, 102 punktas).

57 — Sprendimas *Raiffeisen Zentralbank Österreich ir kt.* / Komisija (T-259/02–T-264/02 ir T-271/02, EU:T:2006:396, 193 punktas). Taip pat žr. Sprendimą *Team Relocations ir kt.* / Komisija (C-444/11 P, EU:C:2013:464, 54 punktas).

183. Be to, *Villeroy & Boch AG* ir *Duravit ir kt.* padėtis nebuvo tokia pati, pirma, nes *Duravit ir kt.* dalyvavo darant pažeidimą trijose valstybėse narėse, o *Villeroy & Boch AG* – penkiose, ir, antra, nes *Villeroy & Boch AG* dalyvavo darant pažeidimą gerokai ilgiau, ir šios dvi aplinkybės paprastai leidžia geriau įsivaizduoti tikrąjį pažeidimo mastą.

184. Antra, kalbant apie Sprendimą *Wabco* (apeliacinio skundo 42 ir 43 punktai), panaikinimas iš dalies grindžiamas konkrečia problema. Didelė baudos dalis buvo susijusi su pažeidimu dėl Italijoje pardavinėtų sanitarinės keramikos prekių, tad dalis šios baudos buvo apskaičiuota remiantis šių prekių pardavimų verte Italijoje, o *Villeroy & Boch AG* atveju bauda kaip tik buvo apskaičiuota neatsižvelgiant į Italijoje vykdytų pardavimų vertę.

185. Trečia, byloje *Wabco* Bendrasis Teismas konstatavo, kad šios įmonės dalyvavimas darant pažeidimą, susijusį su sanitarinėmis keramikos prekėmis, Italijos rinkoje buvo įrodytas tik apibrėžtą laikotarpį, todėl jis atitinkamai sumažino baudą. Tačiau jis aiškiai nurodė, kad *Ideal Standard* taip pat dalyvavo šiame kartelyje keisdamosi informacija su santechninės armatūros prekių gamintojais⁵⁸. *Ideal Standard* neginčijo baudos dalies, grindžiamos santechninės armatūros prekių pardavimu šioje rinkoje, ir Bendrasis Teismas jos taip pat nepanaikino. Kadangi Bendrasis Teismas nenusprendė, kad *Ideal Standard* nežinojo apie pažeidimo dalį, nesuprantu (kaip ir Komisija), kaip *Villeroy & Boch AG* padėtį Italijoje galima būtų palyginti su *Ideal Standard* padėtimi.

186. Ketvirta, dėl Sprendimo *Keramag* (apeliacinio skundo 44–47 punktai) pažymėtina, kad Bendrojo Teismo priimtas sprendimas dėl panaikinimo susijęs su ribota pažeidimo dalimi ir yra nulemtas *Pozzi Ginori* dalyvavimo kelis mėnesius įrodymų nebuvimo. Dėl šio panaikinimo nebuvo sumažinta bauda, kuri taip pat buvo apskaičiuota remiantis sanitarinės keramikos prekių pardavimų verte Italijoje⁵⁹.

187. Kadangi Bendrasis Teismas nenusprendė, kad *Keramag ir kt.* nežinojo apie Italijoje padarytą pažeidimą, nesuprantu, kaip *Villeroy & Boch AG* padėtį Italijoje būtų galima palyginti su *Keramag ir kt.* padėtimi.

188. Todėl reikia atmesti antrojo pagrindo antrą dalį.

3. Byla *Villeroy & Boch SAS / Komisija*

a) Dėl pirmojo pagrindo (prieštaringas įrodymų, susijusių su Prancūzija, vertinimas pažeidžiant vienodo požiūrio principą, principą in dubio pro reo ir sprendimo loginį bei teisinį nuoseklumą)

189. *Villeroy & Boch France* teigia, kad Bendrojo Teismo pateiktas *Ideal Standard, Roca France* ir *Duravit* pareiškimų dėl visų Prancūzijoje konstatuotų faktinių aplinkybių vertinimas neatitinka tų pačių įrodymų vertinimo sprendimuose *Keramag* ir *Wabco*, tad Bendrasis Teismas pažeidė vienodo požiūrio principą ir principą *in dubio pro reo*.

190. Iš tiesų, *Villeroy & Boch France* nuomone, Bendrasis Teismas Sprendimą *Villeroy & Boch Austria* grindė *Ideal Standard* ir *Roca France* pareiškimais, nors Sprendime *Keramag* jis laikėsi nuomonės, kad vien *Ideal Standard* pareiškimas negalėjo būti pakankamas įrodymas ir kad Komisija negalėjo kliautis *Roca France* pareiškimais, nesant įrodymų, patvirtinančių, kad buvo derinamos minimalios kainos.

58 — Sprendimo 91 ir 99 punktai.

59 — Skirtingai nei bauda, kuri buvo skirta *Villeroy & Boch AG*.

191. Dėl *Duravit ir kt.* pareiškimo pažymėtina, kad *Villeroy & Boch SAS* nurodo, jog Sprendime *Keramag* Bendrasis Teismas konstatavo, kad šis pareiškimas nebuvo pateiktas jai per administracinę procedūrą ir kad todėl juo negalima remtis prieš šią bendrovę. Kadangi Bendrasis Teismas rėmėsi *Duravit ir kt.* pareiškimu, kad patvirtintų *Ideal Standard* pareiškimą, buvo iškreipti ginčijamo sprendimo motyvai.

192. *Villeroy & Boch SAS* mano, kad šitaip Bendrasis Teismas pažeidė SESV 263 straipsnį ir SESV 296 straipsnio antrą pastraipą, Chartijos 48 straipsnio 1 dalyje ir 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą nekaltumo prezumpcijos principą.

193. Dėl prieštaravimo Sprendimui *Keramag* nurodau šios išvados 45 ir paskesnius punktus, susijusius su tuo sprendimu, ir 148 bei paskesnius (dėl *Duravit ir kt.*) ir 168 bei paskesnius (dėl *Villeroy & Boch AG*) punktus, kuriuose motyvavau savo siūlymą atmesti pagrindus, kuriais *Duravit ir kt.* ir *Villeroy & Boch AG* grindė šį prieštaravimą.

194. Be to, sutinku su *Villeroy & Boch SAS*, kad *Duravit ir kt.* atsakymo į pranešimą apie kaltinimus negalima naudoti kaip įrodymo. Vis dėlto šis *Villeroy & Boch SAS* argumentas neturi reikšmės, nes Sprendimas *Villeroy & Boch Austria* nebuvo akivaizdžiai grindžiamas šiuo atsakymu (žr. pastarojo sprendimo 295 punktą). Pati Komisija neginčija, kad šis atsakymas buvo nurodytas tik išsamumo sumetimais ir kad į jį nebuvo galima atsižvelgti, nes jis nebuvo paminėtas nei pranešime apie kaltinimus, nei rašte, kuriame pateikiamos faktinės aplinkybės.

195. Todėl pirmąjį pagrindą reikia atmesti.

b) Dėl antrojo pagrindo (įtariama teisės klaida kvalifikuojant vieną, sudėtinį ir tęstinį pažeidimą – įvairūs sprendimai prieštarauja vienas kitam)

196. *Villeroy & Boch SAS* iš esmės teigia, kad Bendrasis Teismas dėl jos padarė ne tokias išvadas kaip sprendimuose *Keramag*, *Duravit* ir *Wabco*. Jeigu Bendrasis Teismas būtų jomis vadovavęsis, jis nebūtų galėjęs įrodyti vieno, tęstinio ir sudėtinio pažeidimo. Iš tiesų šiuo kaltinimu *Villeroy & Boch SAS* subsidiariai teigia, kad trūksta įrodymų, kurie patvirtintų jos kaltę: a) Prancūzijoje, atsižvelgiant į Sprendime *Keramag* konstatuotus aspektus; b) Italijoje, atsižvelgiant į dalinį arba visišką išvadų dėl dalyvavimo darant pažeidimus panaikinimą sprendimuose *Duravit*, *Wabco* ir *Keramag*; c) Vokietijoje; ir d) Nyderlanduose, atsižvelgiant į ginčijamo sprendimo panaikinimą iš dalies, kiek tai susiję su patronuojančiosios bendrovės elgesiu.

197. Šalia argumentų, kuriais motyvavau savo siūlymą atmesti pirmąjį *Villeroy & Boch SAS* pagrindą, kuriame nurodyti įvairių Bendrojo Teismo lygiagrečiai priimtų sprendimų tarpusavio prieštaravimai (žr. šios išvados 189 ir paskesnius punktus), reikia paneigti kaltinimus, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas panaikino „daugumą išvadų“ (apeliacinio skundo, 52 punktą).

198. Prancūzijos atveju panaikinimą lėmė tai, kad įmonė mažiau dalyvavo darant pažeidimą arba pažeidimo geografinė aprėptis buvo mažesnė.

199. Kalbant apie Vokietiją ir Italiją, pažymėtina, kad Bendrasis Teismas sumažino dviejų kitų įmonių dalyvavimo darant pažeidimą trukmę, atsižvelgdamas į būdingas jų dalyvavimo aplinkybes.

200. Kalbant apie Nyderlandus, pažymėtina, kad dėl panaikinimo buvo šiek tiek sutrumpintas patronuojančiosios bendrovės dalyvavimas.

201. Be to, kaip pažymėjo Komisija, vien tai, kad tam tikros įmonės galėjo nežinoti apie visą pažeidimą, nėra nesuderinama su vieno pažeidimo buvimu. Teismų praktikoje yra tiksliai atskirtas vieno pažeidimo konstatavimas nuo kiekvienos įmonės atsakomybės. Tai, kad tam tikros įmonės galėjo nežinoti apie bendrą pažeidimo mastą, paaiškina aplinkybė, kad šios įmonės savo veiklą sutelkia tik tam tikrose rinkose, o kitose rinkose veikia nedaug.

202. Todėl reikia atmesti antrąją pagrindą kaip nepagrįstą.

C – Byla „Roca Sanitario / Komisija“ (tik antrojo pagrindo pirma dalis)

1. Glausta šalių argumentų santrauka

203. Šioje pagrindo dalyje *Roca Sanitario* tvirtina, kad nors Bendrasis Teismas pripažino, kad geografiniu požiūriu pažeidimas, už kurį ji pripažinta atsakinga, buvo ne toks sunkus, palyginti su kartelio „pagrindinio branduolio“ (arba „centrinės grupės“) įmonėms inkriminuotais pažeidimais⁶⁰, jis nenustatė padarinių, kuriuos reikėjo nustatyti, nes Bendrasis Teismas, įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją, nesumažino jai skirtų baudų, nepakeitė dėl „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ taikytų koeficientų ir nepripažino, kad yra lengvinančios aplinkybės. Taigi Bendrasis Teismas neįvykdė pareigos motyvuoti ir pažeidė bausmių individualumo ir asmeninės atsakomybės principus, taip pat proporcingumo principą (įtvirtintą Chartijos 49 straipsnio 3 dalyje), vienodo požiūrio principą ir teisėtų lūkesčių apsaugos principą.

204. *Komisija* pirmiausia teigia, kad *Roca Sanitario* ir jos dukterinių bendrovių padarytų pažeidimų ribotą geografinę aprėptį jau atspindi bazinis baudos dydis, nes jis buvo apskaičiuotas remiantis tik Prancūzijoje ir Austrijoje vykdytais pardavimais.

205. Be to, nors geografinė aprėptis yra paminėta 2006 m. gairėse kaip veiksnys, į kurį atsižvelgtina nustatant taikytinus koeficientus, jos vaidmuo yra nedidelis, nes pardavimų vertė šiuo atžvilgiu jau yra pakankamas rodiklis, o pažeidimo pobūdis – lemiamas vertinimo veiksnys. Taigi Komisija išplėtojo praktiką taikyti nedidelį padidinimą, paprastai 1 %, jeigu geografinė aprėptis sutampa su visa Europos Sąjunga arba Europos ekonomine erdve. Tačiau ji gali pagrįstai netaikyti šios praktikos, jeigu pažeidimo geografinė aprėptis yra mažesnė, antraip valstybių narių, kuriose buvo daromas pažeidimas, skaičių turėtų išreikšti dešimtosiomis procento dalimis. Taigi taikydama 15 % koeficientus Komisija nenukrypo nuo 2006 m. gairėse nurodytos metodikos.

206. Komisija taip pat pažymi, kad niekas neįpareigoja Bendrojo Teismo sumažinti baudos, kurią jis laiko proporcinga, remiantis vien tuo, kad jis mano, kad kitiems kartelio dalyviams turėjo būti skirta didesnė bauda. Atvirkščiai, Bendrasis Teismas nuosekliai atsisako taikyti tokį sumažinimą laikydamasis principo, pagal kurį „niekas negali savo naudai remtis kito naudai padarytu pažeidimu“. Ir iš teismų praktikos, ir iš Komisijos sprendimų praktikos matyti, kad bet koks dalyvavimo darant pažeidimą skirtumas nebūtinai turi lemti baudos sumažinimą, jeigu tik ji teisingai atspindi individualų atitinkamos įmonės dalyvavimą.

207. Be to, Komisija teigia, jog Teisingumo Teismas nereikalauja išsamaus motyvavimo, jeigu (bazinio baudos dydžio padidinimo) koeficientai yra apie 15 %⁶¹. Bet kuriuo atveju Sprendime *Roca Sanitario* aiškiai paaiškinta, kodėl jie buvo tinkami.

60 — Šios įmonės – tai ginčijamo sprendimo 797 konstatuojamojoje dalyje Komisijos nurodytos aštuonios įmonių grupės, sudariusios pagrindinį kartelio branduolį, nes dalyvavo kartelyje visose arba daugumoje atitinkamų valstybių narių ir priklausė bent vienai derinimo struktūrai.

61 — Sprendimas *Team Relocations ir kt. / Komisija* (C-444/11 P, EU:C:2013:464, 118–126 punktai).

208. Dėl kaltinimo, susijusio su šio sprendimo nederėjimu su sprendimais, priimtais lygiagrečiai nagrinėtose bylose, Komisija mano, kad jis nepriimtinas, nes norint jį išnagrinėti reikėtų atlikti reikšmingų faktinių aplinkybių lyginamąją analizę. Bet kuriuo atveju Bendrasis Teismas taikė tuos pačius 15 % koeficientus kitoms įmonėms, kurios nebuvo laikomos atsakingomis už visą kartelį, pavyzdžiui, *Duravit* ir *Dornbracht*.

2. Analizė

a) Teismų praktikos apžvalga

209. Pirmiausia nurodau savo išvadą byloje *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija* (C-295/12 P, EU:C:2013:619), kurioje išsamiai analizavau Bendrojo Teismo neribotos jurisdikcijos klausimą⁶².

210. Nagrinėjant šį apeliacinį skundą reikia priminti, kiek tai susiję su Teisingumo Teismo šiuo atžvilgiu atliekamos kontrolės aprėptimi, kad nors tik Bendrasis Teismas yra kompetentingas tikrinti, kaip Komisija kiekvienu konkrečiu atveju turi vertinti neteisėto elgesio sunkumą, Teisingumo Teismas, nagrinėdamas apeliacinį skundą, turi patikrinti, kiek Bendrasis Teismas teisiškai teisingai atsižvelgė į visus nustatyto elgesio sunkumui įvertinti svarbius veiksnius atsižvelgiant į SESV 101 straipsnį ir Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnį⁶³.

211. Tuomet Bendrajam Teismui, kai jis priima sprendimą dėl baudų dydžio įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją, galioja tos pačios teisinės prievolės kaip ir Komisijai, kai ji skiria sankciją, taigi visų pirma ir vienodo požiūrio į SESV 101 straipsnį pažeidžiančiame susitarime dalyvavusias įmones principas⁶⁴.

212. Primenu, kad principas, pagal kurį Teisingumo Teismas dėl teisingumo priežasčių neturi savo vertinimu pakeisti Bendrojo Teismo, priimančio sprendimą įgyvendinant šią jurisdikciją, vertinimo⁶⁵, nekludo Teisingumo Teismui tikrinti, ar šios pareigos laikytasi.

62 — Taip pat žr., be kita ko, generalinio advokato N. Fennelly išvadą byloje *Compagnie maritime belge transports ir kt. / Komisija* (C-395/96 P ir C-396/96 P, EU:C:1998:518, 184 punktas); generalinio advokato G. Mischo išvadą byloje *Weig / Komisija* (C-280/98 P, EU:C:2000:260, 43–45 punktai); generalinės advokatės J. Kokott išvadą byloje *Technische Unie / Komisija* (C-113/04 P, EU:C:2005:752, 132 punktas); generalinio advokato M. Poiaros Maduro išvadą byloje *Groupe Danone / Komisija* (C-3/06 P, EU:C:2006:720, 41–59 punktai); generalinio advokato Y. Bot išvadą byloje *E.ON Energie / Komisija* (C-89/11 P, EU:C:2012:375, 115 punktas) ir generalinio advokato P. Mengozzi išvadą byloje *Komisija ir kt. / Siemens Österreich ir kt.* (C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2013:578, 94 punktas).

63 — Sprendimai *Baustahlgewebe / Komisija* (C-185/95 P, EU:C:1998:608, 128 punktas) ir *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, EU:C:2005:408, 244 punktas).

64 — Šiuo klausimu žr. sprendimus *Sarrió / Komisija* (C-291/98 P, EU:C:2000:631, 96 ir 97 punktai); *Komisija ir kt. / Siemens Österreich ir kt.* (C-231/11 P à C-233/11 P, EU:C:2014:256, 105 punktas) generalinio advokato M. Poiaros Maduro išvadą byloje *Groupe Danone / Komisija* (C-3/06 P, EU:C:2006:720, 53 punktas).

65 — Visų pirma žr. Sprendimą *Finsider / Komisija* (C-320/92 P, EU:C:1994:414, 46 punktas).

213. Iš tiesų Teisingumo Teismas jau yra sumažinęs baudą tais atvejais, kai Bendrasis Teismas be jokio objektyvaus pagrindo vertino įmonę griežčiau nei kitas tame pat kartelyje dalyvavusias įmones⁶⁶, tad, įgyvendinant neribotą jurisdikciją, darant tą patį pažeidimą dalyvavusios įmonės negali būti diskriminuojamos⁶⁷.

b) Bendrasis Teismas konstatavo nevienodą požiūrį, tačiau nenustatė jokių to padarinių

214. Šioje byloje Bendrasis Teismas, konstatavęs (187 punktas), kad būtent dėl didesnės geografinės aprėpties už pagrindinių branduoli sudariusių įmonių padarytą pažeidimą „turėjo“ skirta bauda, apskaičiuota remiantis didesniais „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientais, *pripažino, kad skirtingi atvejai* (t. y. pagrindinių branduoli sudariusių įmonių ir kitų įmonių) *buvo neteisingai įvertinti panašiai*.

215. Tačiau Bendrasis Teismas nepadidino ir nesumažino bazinio baudos dydžio ir visoms įmonėms pritaikė tą patį koeficientą už sunkumą ir tą patį 15 % atgrasomąjį daugiklį⁶⁸.

216. Kad pagrįstų šią išvadą, Bendrasis Teismas Sprendimo *Roca Sanitario* 169 punkte, nagrinėdamas pagrindus, pateiktus siekiant pagrįsti reikalavimus dėl panaikinimo, nusprendė: „tačiau net darant prielaidą, jog reikėjo manyti, kad Komisija, nustatydamą minėtus koeficientus, turėjo įmones, dalyvavusias darant vieną pažeidimą, apėmusį šešias Sąjungos valstybes ir tris prekių pogrupius, vertinti skirtingai nuo įmonių, dalyvavusių darant pažeidimą tik vienoje šalyje, vis dėlto toks skirtingas vertinimas negalėjo būti naudingas ieškovei. Iš tiesų, kaip pažymėta [šio sprendimo] 155 punkte, kalbant apie „papildomos sumos“ koeficientą, Komisija, apskaičiuodama baudos dydį, pagal 2006 m. gairių 25 punktą pagrįstai atsižvelgė į „papildomos sumos“ 15 % koeficientą, kuris nėra neproporcingas antikonkurencinio elgesio, už kurį ieškovė laikoma atsakinga, sunkumui. Dėl tų pačių priežasčių, kurios nurodytos [minėto sprendimo] 155 punkte, Komisija pagrįstai ir nepažeisdama proporcingumo principo pagal minėtų gairių 21–23 punktus atsižvelgė į „pažeidimo sunkumo“ 15 % koeficientą. Todėl visų įmonių, [ginčijamo] sprendimo adresatų, vienodas vertinimas ieškovei nebuvo nenaudingas“.

217. Taigi Bendrasis Teismas, sprendimo 168 punkte konstatavęs mažesnę *Roca Sanitario* inkriminuoto pažeidimo sunkumą, apdairiai išvengia klausimo, ar yra diskriminacija, ar ne, tiesiog nurodydamas, kad bet kuriuo atveju ji nebuvo nenaudinga *Roca Sanitario*, ir nutaria, kad ši įmonė visai neturėjo būti vertinama skirtingai, nes jai skirtos baudos dydis nebuvo neproporcingas.

66 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Weig / Komisija* (C-280/98 P, EU:C:2000:627, 67 ir 68 punktai). Pagal Sprendimo *Salzgitter Mannesmann / Komisija* (C-411/04 P, EU:C:2007:54, 68 punktą, „nors nagrinėdamas apeliacinį skundą Teisingumo Teismas teisingumo sumetimais negali savo vertinimu pakeisti Pirmosios instancijos teismo įgyvendinant savo neribotą jurisdikciją pateikto vertinimo dėl įmonėms už Bendrijos teisės pažeidimą paskirtų baudų dydžio, tokios jurisdikcijos įgyvendinimas nustatant minėtų baudų dydžius negali lemti įmonių, dalyvavusių susitarime ar suderintuose veiksmuose, draudžiamuose EB 81 straipsnio 1 dalimi, diskriminacijos“ (sprendimai <...> *Sarrió / Komisija*, C-291/98 P, [EU:C:2000:631] 96 ir 97 punktai ir <...> *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija* C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ir C-254/99 P, [EU:C:2002:582], 617 punktas)“. Taip pat žr. sprendimus *Dalmine / Komisija* (C-407/04 P, EU:C:2007:53, 152 ir paskesni punktai) ir *Evonik Degussa / Komisija* (C-266/06 P, EU:C:2008:295, 95 ir 114 punktai).

67 — Sprendimas *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ir C-213/02 P, EU:C:2005:408, 337 punktas): „jei Pirmosios instancijos teismas konkrečios įmonės atžvilgiu ketina nukrypti nuo Komisijos taikyto ir jo nekvestionuoto apskaičiavimo metodo, tai turi būti paaiškinta skundžiamame sprendime“. Teisingumo Teismas Sprendime *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija* (C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 78 punktas) nusprendė, kad „šiuo atžvilgiu pakanka pažymėti, kad konstatavęs, jog ginčijamas sprendimas yra neteisėtas, Teisingumo Teismas, naudodamasis savo neribota jurisdikcija, gali pakeisti Komisijos vertinimą savuoju, todėl ir panaikinti, sumažinti ar padidinti baudą <...>. Šia jurisdikcija naudojama atsižvelgiant į visas faktines aplinkybes <...>. Todėl minėtą Komisijos argumentą reikia atmesti“. Taigi Teisingumo Teismas 80 punkte nusprendė, kad ginčijamo sprendimo 2 straipsniu *Guardian* skirtą baudą reikia sumažinti 30 % ir nustatyti 103 600 000 EUR baudą (iš pradžių baudos dydis buvo 148 000 000 EUR).

68 — Bendrasis Teismas tai vadina „papildoma suma“.

218. Sprendimo *Roca Sanitario* 185 punkte Bendrasis Teismas, atsakydamas į pagrindus, pateiktus siekiant pagrįsti reikalavimus, susijusius su baudos dydžio sumažinimu, primena, jog „[šio sprendimo] 168–170 punktuose konstatavo, kad Komisija nepažeidė vienodo požiūrio principo, taikydama ieškovei 15 % „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientus. Kita vertus, reikia priminti, kad, kaip buvo pripažinta šios išvados 155 punkte, Komisija pagal 2006 m. gairių 21–23 ir 25 punktus galėjo pagrįstai manyti, kad 15 % „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientai nebuvo neproporcingi pažeidimo sunkumui“.

219. Bendrasis Teismas sprendimo 187 punkte priduria: „tai, kad įmonėms, kurios darė vieną pažeidimą, apimančią šešias valstybes nares ir tris prekių pogrupius, skirtina bauda turėjo būti apskaičiuota taikant didesnius nei 15 % „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientus, kurie buvo taikomi ieškovei, nereiškia, kad Bendrasis Teismas, pasinaudodamas savo neribota kompetencija, turėtų ieškovei skirti baudą, kuri nebūtų pakankamai atgrasanti atsižvelgiant į jos padaryto pažeidimo sunkumą“.

220. Taigi buvo vertinama nevienodai, tačiau vienodo požiūrio principas nebuvo pažeistas, nes bauda išliko proporcinga.

221. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, jog Pagrindinių teisių chartijos 49 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „bausmės griežtumas turi atitikti padarytą nusikalstamą veiką“. Pagal šią taisyklę nelogiška pripažinti mažesnę pažeidimo sunkumą, kartu išlaikant vienodai griežtą bausmę už sunkesnius pažeidimus, konstatuotus lygiagrečiai priimtuose sprendimuose.

222. Tačiau primenu, kad konstatavęs mažesnę *Roca Sanitario* inkriminuoto pažeidimo sunkumą Bendrasis Teismas nesumažino jai skirtos baudos ir toliau taikė tuos pačius sunkumo ir atgrasymo koeficientus kaip ir pagrindinį branduolį sudariusioms įmonėms, nors Bendrasis Teismas nutarė, kad Komisija turėjo joms taikyti didesnius koeficientus.

223. Šiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar Bendrasis Teismas galėjo atsisakyti *Roca Sanitario* taikyti mažesnius koeficientus, kurie būtų leidę vienodai vertinti visus dalyvius, remdamasis tuo, kad tai prieštarautų proporcingumo principui, pagal kurį reikalaujama, kad baudos būtų pakankamai atgrasančios.

224. Aš taip nemanau.

225. Iš tiesų vadovaujantis Bendrojo Teismo, kuris išskyrė *Roca Sanitario* ir kitų dalyvių padarytus pažeidimus pagal sunkumą, nurodytais motyvais reikėtų daryti išvadą, kad atgrasomasis baudos pobūdis niekaip nesusijęs su pažeidimo sunkumu, nors Bendrasis Teismas 187 punkte kalba apie atgrasomąjį baudos dydį *atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą*.

226. Bet kuriuo atveju, jeigu už du skirtingo sunkumo pažeidimus skiriama tokia pati bauda, ji yra arba nepakankamai atgrasanti nuo vieno, arba neproporcinga kitam. Kadangi baudos apskaičiavimas nebuvo persvarstytas už sunkiausią pažeidimą atsakingiems asmenims, tokia pati bauda, skirta lengvesnį pažeidimą padariusiam asmeniui, neabejotinai yra neproporcinga.

227. Bendrasis Teismas negalėjo pakeisti vieno, tęstinio ir sudėtinio pažeidimo, kurį darant dalyvavo ieškovė, geografinės aprėpties, pavyzdžiui, vietoj šešių valstybių narių nustatyti tik dvi (kaip jis tai padarė byloje *Dornbracht / Komisija*, T-386/10, EU:T:2013:450), arba pripažinti, kad už pagrindinį branduolį sudariusių įmonių padarytą pažeidimą dėl jo platesnės geografinės aprėpties „turėjo“ būti nubauta skiriant baudą, apskaičiuotą remiantis didesniais „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientais (Sprendimo *Roca Sanitario* 187 punktas), ir kartu pareikšti, kad skirtingi atvejai buvo nepagrįstai įvertinti panašiai (kaip jis padarė šioje byloje), *ir nuspręsti, pirma, nepadidinti pagrindinį branduolį sudariusių įmonių baudų ir, antra, pavyzdžiui, nesumažinti „Roca Sanitario“ skirtos baudos (arba minėtų koeficientų), ir kartu šiuo atžvilgiu nepateikti pakankamų motyvų*.

228. Kaip Bendrasis Teismas nusprendė Sprendime *Mamoli Robinetteria / Komisija* (T-376/10, EU:T:2013:442, 174 punktas), „iš tiesų pažeidimo, apėmusio šešias Sąjungos valstybes ir susijusio su trimis prekių pogrupiais, negalima pagrįstai laikyti panašaus sunkumo kaip pažeidimo, padaryto tik vienoje valstybėje narėje ir susijusio su dviem iš trijų prekių pogrupių. Atsižvelgiant į apimtį ir poveikį Sąjungos konkurencijai, pirmasis pažeidimas turi būti laikomas sunkesniu už antrąjį“.

229. Be to, manau, kad Bendrasis Teismas nesivadovavo savo paties praktika, taikytina baudų diferencijavimo srityje pagal kiekvienai įmonei, esant vienam, tęstiniam ir sudėtiniam pažeidimui, inkriminuotų pažeidimų sunkumą. Iš tiesų pagal bausmės individualumo, asmeninės atsakomybės ir nediskriminavimo principus iš principo mažesnę atsakomybę turi atspindėti baudos dydis.

230. Kad proporcingumas arba atgrasomasis poveikis būtų objektyvaus pobūdžio, Bendrasis Teismas mano, kad reikia vadovautis 2006 m. gairėmis. Šiuo klausimu primenu, kad šiose gairėse „nustatyta orientacinė elgesio taisyklė <...> nuo kurios konkrečiu atveju administracija negali nukrypti nenurodžiusi priešasčių, atitinkančių vienodo požiūrio principą <...>“⁶⁹. Taigi gairės negali būti taikomos aklai ir automatiškai, to negali daryti ir Bendrasis Teismas, jeigu tai lemtų nevienodą požiūrį⁷⁰.

231. Be to, Bendrasis Teismas jau yra konstatavęs vienodo požiūrio principo pažeidimus ir nustatęs to padarinius, sumažindamas baudą. Taip nutiko sprendimuose *Bolloré ir kt. / Komisija* (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 ir T-136/02, EU:T:2007:115, 694 ir paskesni punktai)⁷¹ ir *Chalkor / Komisija* (T-21/05, EU:T:2010:205, 104–113 punktai). Tame pat sprendime Bendrasis Teismas pagrįstai nusprendė, kad „įmonei negali būti skirta bauda, kurios dydis apskaičiuotas remiantis dalyvavimu [darant] pažeidim[ą], už kurį ji nebuvo pripažinta atsakinga“ (93 punktas)⁷².

232. Iš Teisingumo Teismo praktikos taip pat matyti, kad yra pozityvi pareiga (o ne teisė, kaip, atrodo, mano Bendrasis Teismas) nustatant baudos dydį atsižvelgti į mažesnę pažeidimo sunkumą: „tai, kad įmonė nedalyvavo atliekant visus kartelio veiksmus arba kad jos vaidmuo atliekant tuos veiksmus buvo nereikšmingas, nėra svarbu nustatant jos įvykdyto pažeidimo buvimą, nes reikia atsižvelgti į šias aplinkybes tik vertinant pažeidimo sunkumą ir prireikus nustatant baudos dydį“ (išskirta mano)⁷³.

c) Kaip vertinti motyvavimą?

233. Svarbu pažymėti, kad Bendrasis Teismas niekaip nepaaiškino, kodėl net ir nedaug sumažinus *Roca Sanitario* skirtą bazinį baudos dydį būtų nustatyta nepakankamai atgrasanti suma (be to, pakankamai nemotyvavo, kodėl 15 % koeficientas yra tinkamas). Bendrasis Teismas tiesiog nurodė, kad taikyti koeficientai buvo „tinkami“ *Roca Sanitario*. Tai tikrai nėra tinkamas motyvavimas! Be to, Sprendime *Roca Sanitario* nagrinėjamas tik „papildomos sumos“ (koeficientas) ir nekalbama apie „pažeidimo sunkumo“ koeficientą.

69 — Sprendimas *KME Germany ir kt. / Komisija* (C-389/10 P, EU:C:2011:816, 127 punktas).

70 — Kaip jau paaškinau savo išvadoje byloje *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija* (C-295/12 P, EU:C:2013:619), Bendrasis Teismas negali remtis Komisijos gairėse numatytais taisyklėmis ir taikyti jas automatiškai, kaip tai leidžia manyti Sprendimo 185 punktas, visų pirma jeigu šis taikymas neužtikrina vienodo požiūrio principo laikymosi.

71 — Teisingumo Teismas iš dalies panaikino šį sprendimą, tačiau dėl kitų motyvų ir tik tiek, kiek jis buvo susijęs su *Bolloré* (Sprendimas *Papierfabrik August Koehler ir kt. / Komisija*, C-322/07 P, C-327/07 P et C-338/07 P, EU:C:2009:500).

72 — Taip pat žr. Sprendimą *Sigma Technologie / Komisija* (T-28/99, EU:T:2002:76, 79–82 punktai), kuriame Bendrasis Teismas iš dalies panaikino sprendimą, nes *Sigma* nebuvo atsakinga už visą kartelį, ir sumažino baudą *in casu* 10 %. Sprendime *IMI ir kt. / Komisija* (T-18/05, EU:T:2010:202, 157 punktas) bauda taip pat buvo sumažinta 10 % siekiant atspindėti tai, kad IMI nedalyvavo antikoncepcinių veiksmų serijoje. Taip pat žr. Sprendimą *Adriatica di Navigazione / Komisija* (T-61/99, EU:T:2003:335, 190 ir 191 punktai).

73 — Sprendimas *Komisija / Anic Partecipazioni* (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 90 punktas). Kartu sprendimai *Archer Daniels Midland / Komisija* (T-59/02, EU:T:2006:272, 296 punktas); *AC-Treuhand / Komisija* (T-99/04, EU:T:2008:256, 131 punktas); *IMI ir kt. / Komisija* (T-18/05, EU:T:2010:202, 164 punktas) ir *Chalkor / Komisija* (T-21/05, EU:T:2010:205, 92 punktas).

d) Ar bet koks nagrinėjimų įmonių padėties diferencijavimas turi atsispindėti nustatant baudos dydį?

234. Teismų praktikoje taip pat reikalaujama, kad nustatant baudos dydį būtų atsižvelgiama į to paties pažeidimo dalyvių daugumai inkriminuotų pažeidimų santykinį sunkumą⁷⁴. Šiuo reikalavimu siekiama užtikrinti bausmių individualumo principo taikymą.

235. Tiesa, Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, jog pagal šį principą nereikalaujama, kad būtų atspindėtas bet koks diferencijavimas, kiek tai susiję su minėtų dalyvių apyvarta⁷⁵.

236. Mano nuomone, šis apribojimas, kuriuo pripažįstama, kad neįmanoma užtikrinti visiškos minėtų dalyvių lygybės, logiškai pagal analogiją turi apimti diferencijavimus, susijusius su geografine aprėptimi, taigi ir su konstatuotų pažeidimų sunkumu.

237. Tai juo labiau taikoma todėl, kad šiuos diferencijavimus, kaip ir diferencijavimus, susijusius su apyvarta, jau atspindi pardavimų vertė, į kurią buvo atsižvelgta apskaičiuojant bazinį baudos dydį.

238. Taigi reikia įvertinti, ar nustatant „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientus neatsižvelgimas į mažesnę santykinį sunkumą, susijusį su *Roca Sanitario* inkriminuotu pažeidimu, reikštų diferencijavimą peržengiant sunkumo ribą, kai jau tektų taisyti diskriminaciją.

239. Visų pirma manau, kad, be geografinės aprėpties aspekto, Bendrojo Teismo sprendime niekaip neatskiriamas *Roca Sanitario* dukterinių bendrovių elgesio, už kurį *Roca Sanitario* turėjo atsakyti, ir pagrindinį branduolį sudariusių įmonių (kurios buvo kartelio pradininkės ir kurios, *Roca Sanitario* teigimu, taikė priemones, skirtas vykdymui ir derinimui Europos mastu išplėsti ir užtikrinti⁷⁶) elgesio sunkumas. Pakanka konstatuoti, kad Bendrasis Teismas savo sprendime visiškai neatsižvelgė į tai, kad *Roca Sanitario* neįėjo į pagrindinį kartelio branduolį ir kad viena iš jos dukterinių bendrovių dalyvavo kartelyje tik dėl dviejų, bet ne trijų prekių grupių.

240. Tačiau Sprendime *Deutsche Telekom / Komisija* (C-280/08 P, EU:C:2010:603, 274 punktas) Teisingumo Teismas nurodo, kad: „veiksniams, į kuriuos galima atsižvelgti vertinant pažeidimo sunkumo laipsnį, priklauso kiekvienos įmonės elgesys, vaidmuo, kurį kiekviena iš jų vaidino derinant veiksmus⁷⁷, pilnas, kurį šios įmonės gavo iš šių veiksmų, įmonių dydis ir atitinkamų prekių vertė, taip pat pavojus, kurį tokie pažeidimai kelia Sąjungos tikslams“ (išskirta mano)⁷⁸.

74 — Sprendimai *Suiker Unie ir kt. / Komisija* (40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 ir 114/73, EU:C:1975:174, 623 punktas); *Komisija / Anic Participazioni* (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 150 punktas) ir *Hercules Chemicals / Komisija* (C-51/92 P, EU:C:1999:357, 110 punktas).

75 — Sprendimas *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P– C-208/02 P ir C-213/02 P, EU:C:2005:408, 312 punktas).

76 — Žr. pirmojoje instancijoje pateikto ieškinio 97–102 punktus ir 71 išnašą.

77 — Sprendimas *Cimenteries CBR ir kt. / Komisija* (T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ir T-104/95, EU:T:2000:77, 4949 punktas ir nurodyta teismo praktika). Taip pat žr. Sprendimą *Voestalpine ir voestalpine Wire Rod Austria / Komisija* (T-418/10, EU:T:2015:516, 408 ir paskesni punktai). Pastarajame sprendime, kiek tai susiję su *voestalpine* ir *voestalpine Austria Draht* solidariai skirta bauda, Bendrasis Teismas pažymi, jog Komisija neįrodė, kad *voestalpine Austria Draht* tiesiogiai dalyvavo *club Zurich*, *club Europe* ar *club España*, t. y. esminiuose kartelio aspektuose. Tačiau Bendrasis Teismas pažymi, kad į *voestalpine Austria Draht* dalyvavimą *club Italia* buvo teisingai atsižvelgta dėl antikonkurencinių jos prekybos atstovo Italijoje veiksmų, nors nė vienas įrodymas neleidžia nustatyti, kad *voestalpine Austria Draht* žinojo apie šio atstovo antikonkurencinį elgesį. Iš tiesų, kadangi prekybos atstovas veikė pagal įgaliojimą, kuris apėmė tik Italiją, jį reikia laikyti įmonės dalimi. Tačiau Bendrasis Teismas laikėsi nuomonės, kad *voestalpine Austria Draht* negalima buvo priskirti atsakomybės už šio atstovo antikonkurencinius veiksmus už Italijos rinkos ribų. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes Bendrasis Teismas nusprendė sumažinti abiem bendrovėms solidariai skirtą 22 mln. EUR baudą iki 7,5 mln. EUR.

78 — Pagal analogiją žr. sprendimus *Musique Diffusion française ir kt. / Komisija* (100/80–103/80, EU:C:1983:158, 129 punktas) ir *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, EU:C:2005:408, 242 punktas). Jeigu pažeidimą padarė kelios įmonės, reikia patikrinti santykinį kiekvienos iš jų dalyvavimo darant pažeidimą sunkumą (Sprendimas *Hercules Chemicals / Komisija* (C-51/92 P, EU:C:1999:357, 110 punktas ir nurodyta teismo praktika).

241. Iš teismų praktikos taip pat aišku, jog į tai, kad įmonė dalyvavo ne visuose kartelį sudarančiuose veiksmuose arba jos, kaip dalyvės, atliekamas vaidmuo buvo nesvarbus, turi būti atsižvelgta vertinant pažeidimo sunkumą ir nustatant baudą⁷⁹.

242. Visų pirma, jeigu yra padarytas vienas pažeidimas, t. y. tęstinis ir sudėtinis pažeidimas, apimantis susitarimų ir suderintų veiksmų visumą atskirose rinkose, kuriose veikia ne visi pažeidėjai arba jie gali žinoti tik apie viso plano dalį, baudmės turi būti individualizuojamos, t. y. jos turi būti siejamos su konkrečioms įmonėms būdingu elgesiu ir ypatybėmis⁸⁰.

243. Šiomis aplinkybėmis pagal proporcingumo principą bauda turi būti paskirta proporcingai aplinkybėms, į kurias atsižvelgtina tiek vertinant objektyvų paties pažeidimo sunkumą, tiek santykinį nubaustos įmonės dalyvavimo darant pažeidimą sunkumą⁸¹.

244. Be to, reikia priminti, kad Sprendimo *Roca Sanitario* 186 punkte Bendrasis Teismas teisingai ištaisė požiūrį, kurio laikytasi ginčijamame sprendime, ir pareiškė, kad mažesnis *Roca Sanitario* dalyvavimas, apėmęs tik dvi nacionalinių pasaulinio kartelio, už kurį nubausta, dalis iš šešių, neabejotinai rodo mažiau sunkų elgesį nei tų įmonių, kurios dalyvavo daugiau kartelio dalių⁸².

245. Tačiau 187 punkte jis nusprendė, jog „tai, kad įmonėms, kurios darė vieną pažeidimą, apimančią šešias valstybes nares ir tris prekių pogrupius, skirtina bauda turėjo būti apskaičiuota taikant didesnius nei 15 % „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientus, kurie buvo taikomi ieškovei, nereiškia, kad Bendrasis Teismas, pasinaudodamas savo neribota kompetencija, turėtų ieškovei skirti baudą, kuri nebūtų pakankamai atgrasanti atsižvelgiant į jos padaryto pažeidimo sunkumą“.

246. Iš to, kas nurodyta pirma, aišku, kad nebuvo laikomasi bausmių individualumo principo ir vėl nebuvo nurodyti motyvai, kodėl nėra ryšio tarp lengvesnio pažeidimo konstatavimo ir baudos dydžio.

247. Aišku, Komisijos teigimu, lengvesnis įmonių pažeidimo pobūdis jau buvo pakankamai atspindėtas pasirenkant pardavimus, kuriems buvo pritaikytas sunkumo koeficientas ir atgrasymo veiksnys. Vis dėlto Bendrasis Teismas atmetė šį teiginį Sprendime *Roca Sanitario* (žr. 186 punktą) ir kituose lygiagrečiai dėl to paties kartelio priimtuose sprendimuose. Be to, šie sprendimai rodo, kad, konstatavusi lengvesnį pažeidimą, Komisija turėjo taikyti skirtingus „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientus.

248. Taigi Sprendime *Zucchetti Rubinetteria / Komisija* (T-396/10, EU:T:2013:446, 114–119 punktai) Bendrasis Teismas, mano nuomone, pagrįstai nusprendė, kad: „dėl ieškovės nurodytos faktinių aplinkybių vertinimo klaidos reikia konstatuoti, kad Komisija nepagrįstai nusprendė, jog 15 % „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientus pateisino aplinkybė, kad ginčijamame sprendime nurodytos įmonės darė vieną pažeidimą, apimančią visus tris prekių pogrupius šešiose valstybėse narėse. Iš tikrųjų, kaip [ginčijamo] sprendimo 879 konstatuojamojoje dalyje nurodė pati Komisija, ieškovė prisidėjo prie pažeidimo, susijusio su kainų kėlimo derinimu Italijoje, o ne kitose

79 — Sprendimai *Komisija / Anic Participazioni* (C-49/92 P, EU:C:1999:356, 90 punktas) ir Sprendimas *Aalborg Portland ir kt. / Komisija* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, EU:C:2004:6, 86 punktas).

80 — Pagal analogiją žr. Sprendimą *Britannia Alloys & Chemicals / Komisija* (C-76/06 P, EU:C:2007:326, 44 punktas).

81 — Šiuo klausimu ir atsižvelgiant į vėliau taikytą skirtumą tarp nubaustos įmonės padaryto pažeidimo objektyvaus sunkumo, kaip tai suprantama pagal 2006 m. gairių 22 ir 23 punktus, ir dalyvavimo darant pažeidimą santykinio sunkumo, vertinamo atsižvelgiant į šiai įmonei būdingas aplinkybes, kaip tai suprantama pagal šių gairių 27 ir paskesnius punktus, žr. Sprendimą *Jungbunzlauer / Komisija* (T-43/02, EU:T:2006:270, 226–228 punktai ir nurodyta teismo praktika).

82 — „Taip pat tiesa, kad, kaip matyti iš [ginčijamo] sprendimo 1211 konstatuojamosios dalies, 15 % „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientus Komisija taikė apskaičiuodama baudas įmonėms, dariusioms vieną pažeidimą, apimančią tris prekių pogrupius šešiose valstybėse narėse. Tačiau pastarasis pažeidimas, atsižvelgiant į jo geografinę apimtį, yra sunkesnis už ieškovės padarytąjį“ (išskirta mano).

penkiose valstybėse narėse, nurodytose šio sprendimo 1 punkte, nes vykusios neteisėtos diskusijos buvo susijusios su armatūra ir sanitarine keramika, tačiau nebuvo kalbama apie dušo uždangas. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad ieškovė neginčija Komisijos vertinimo, pagal kurį ji darė pažeidimą, susijusį ne tik su armatūra, bet ir su sanitarine keramika“ (114 punktas).

249. Taigi „iš ginčijamo sprendimo 879 konstatuojamojoje dalyje Komisijos pateiktos išvados matyti, kad ji 15 % „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientų taikymo ieškovei negalėjo grįsti aplinkybe, kad ši darė vieną pažeidimą, apimantį tris prekių pogrupius ir šešias teritorijas. Todėl reikia konstatuoti, kad Komisija šiuo klausimu padarė faktinių aplinkybių vertinimo klaidą“ (115 punktas).

250. Pirmiausia „Komisijos argumentai, kuriais siekiama įrodyti, kad ieškovei skirtos baudos dydis atspindi jos dalyvavimą tik su Italija susijusioje nustatyto pažeidimo dalyje, kad pardavimo vertė, į kurią buvo atsižvelgta kiekvienos įmonės atveju, atspindi jų individualų, realų ir konkretų prisidėjimą prie pažeidimo ir kad 15 % „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientai yra nedideli, atsižvelgiant į jos padaryto pažeidimo sunkumą, yra netinkami. Iš tikrųjų nė vienas iš šių argumentų nepaneigia išvados, kad Komisija negalėjo pagrįstai remtis šio sprendimo 115 punkte nurodytais motyvais, kad nustatytų 15 % „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientus“ (116 punktas).

251. Taip pat „reikia konstatuoti, kad Komisijos argumentai, pagal kuriuos ji apskaičiuodama baudą laikėsi atskirų etapų, numatytų 2006 m. gairėse, tvarkos, panaudojo apyvartos duomenis, kuriuos ginčijamame sprendime minimos įmonės jai pateikė, kad nustatydamas baudos dydį ji turi didelę diskreciją ir kad ieškovės padaryto pažeidimo sunkumą atspindi pardavimo vertė, į kurią buvo atsižvelgta, taip pat yra nereikšmingi. Šie argumentai neturi jokios reikšmės išvadai, kad Komisija negalėjo remtis šio sprendimo 115 punkte nurodytu motyvu“ (117 punktas).

252. Galiausiai „reikia atmesti Komisijos argumentą, nurodytą atsakant į Bendrojo Teismo per posėdį pateiktus klausimus, kad geografinės apimties skirtumai, kylantys iš įmonių dalyvavimo, viena vertus, darant visą vieną pažeidimą ir, kita vertus, darant pažeidimą tik Italijos teritorijoje, nepateisina skirtingų „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientų taikymo. Iš tikrųjų pažeidimas, apimantis šešias Sąjungos valstybes nares ir tris prekių pogrupius, negali būti vertinamas kaip tokio paties sunkumo pažeidimas kaip ir vienos valstybės narės teritorijoje padarytas pažeidimas, apimantis du prekių pogrupius. Atsižvelgiant į apimtį ir poveikį Sąjungos konkurencijai, pirmasis pažeidimas turi būti vertinamas kaip sunkesnis už antrąjį“ (118 punktas).

253. 119 punkte Bendrasis Teismas padarė išvadą, jog, „reikia konstatuoti, kad Komisija padarė dvi vertinimo klaidas, nes grindė 15 % „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientų taikymą aplinkybe, kad ieškovė darė vieną pažeidimą, apimantį šešias Sąjungos teritorijas ir tris prekių pogrupius. Taigi šiuo klausimu pateiktas ieškovės argumentas turi būti pripažintas pagrįstu“.

254. Bendrasis Teismas padarė tą pačią išvadą lygiagrečiai priimtame Sprendime *Dornbracht / Komisija* (T-386/10, EU:T:2013:450, 163–168 punktai). Kituose keturiuose lygiagrečiai priimtuose sprendimuose: *Duravit* (366 ir paskesni punktai), *Villeroy & Boch Austria* (384 ir 385 punktai), *Hansa Metallwerke ir kt. / Komisija* (T-375/10, EU:T:2013:475, 180 ir paskesni punktai) ir *Mamoli Robinetteria / Komisija* (T-376/10, EU:T:2013:442, 170 ir paskesni punktai)⁸³ Bendrasis Teismas iš principo neatmetė kaltinimų, kad nagrinėjami koeficientai turėjo būti individualizuojami.

83 — 176 punktas: „argumentai, kad pagrindiniai įgyvendinto kartelio mechanizmai – metinės kainų politikos derinimas – buvo tie patys visoms įmonėms, neturi reikšmės. Iš tiesų tai, kad visos įmonės dalyvavo derinant kainų didinimą, neturi įtakos išvadai, kad Komisija negalėjo taikyti 15 % „papildomos sumos“ koeficiento visoms įmonėms, kurioms buvo skirtas [ginčijamas] sprendimas, remiantis tuo, kad jos dalyvavo darant vieną pažeidimą, nors kai kurios iš jų nedalyvavo darant minėtą vieną pažeidimą, apėmusį šešias valstybes ir tris prekių pogrupius“ (išskirta mano).

255. Norėčiau pridurti, kad Komisija šio požiūrio laikėsi daugelyje bylų, t. y. kad užtikrintų nediskriminacinį vertinimą, taikytų skirtingus koeficientus už sunkumą ir atgrasomąjį veiksnį ir šitaip diferencijuotų bazinį baudos dydį atsižvelgdama į santykinį kiekvienai viename tęstiniame kartelyje dalyvavusiai įmonei inkriminuoto pažeidimo sunkumą⁸⁴.

256. Dėl *Roca Sanitario* kaltinimo, susijusio su lengvinančios aplinkybės nepripažinimu nesumažinus „pažeidimo sunkumo“ ir „papildomos sumos“ koeficientų, atsižvelgiant į tai, kad jai buvo inkriminuotas lengvesnis pažeidimas, manau, kad Bendrasis Teismas pagrįstai pripažino jį nepriimtiniu, nes jis pateiktas per vėlai.

257. Iš tiesų, nors šis kaltinimas buvo pateiktas ieškinio išnašoje, o ne per posėdį, kaip teigia Bendrasis Teismas, mano nuomone, jis nebuvo suformuluotas pakankamai aiškiai ir tiksliai, kaip to reikalaujama Teisingumo Teismo praktikoje⁸⁵. Kaip pažymėjo Komisija, bendra nuoroda į gairių 29 punktą ieškinio išnašoje nėra pakankamai tiksli, kad taptų tokio kaltinimo pagrindu.

258. Galiausiai dėl to, kad *Roca Sanitario* nurodo neproporcingą baudos pobūdį, nepaisant diskriminacijos, pakanka pripažinti, kad ji neįrodė, kad šioje byloje taip yra.

e) Išvada

259. Todėl darau išvadą, kad tiek, kiek nenurodęs tinkamų motyvų Bendrasis Teismas, pirma, pripažino lengvesnį *Roca Sanitario* dukterinių bendrovių elgesio pobūdį ir, antra, nusprendė nepadidinti pagrindinį branduolį sudariusių įmonių baudų, jis, įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją, turėjo sumažinti *Roca Sanitario* taikytus „pažeidimo sunkumo“ ir (arba) „papildomos sumos“ koeficientus, siekdamas užtikrinti, kad būtų paisoma vienodo požiūrio ir bausmių individualumo principų⁸⁶.

260. Akivaizdžiai netikslu, „kad <...> skirtingas [dviejų įmonių grupių] vertinimas negalėjo būti naudingas ieškovei“ (Sprendimo *Roca Sanitario* 169 punktas).

261. Iš to, kas nurodyta pirma, aišku, kad *Roca Sanitario* antrojo pagrindo pirmai daliai reikia pritarti, o Sprendimą *Roca Sanitario* šiuo atžvilgiu iš dalies panaikinti.

f) Sprendimo *Roca Sanitario* panaikinimo Teisingumo Teisme padariniai

262. Manau, jog bylą reikia grąžinti Bendrajam Teismui, kad jis priimtų sprendimą dėl baudos ir nustatytų, be kita ko, pirma nurodytų samprotavimų, susijusių su *Roca Sanitario* antrojo pagrindo pirma dalimi, padarinius.

84 — Žr. bylą COMP/F/38.344 – Įtemptiama plieninė armatūra, 953 punktas ir šios išvados 86 išnašoje minėtus sprendimus.

85 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Belgija / Komisija* (C-197/99 P, EU:C:2003:444, 81 punktas).

86 — Komisija per posėdį Bendrajame Teisme nagrinėjant *Roca France* ir *Laufen Austria* ieškinį pripažino, kad *Laufen Austria* ir *Roca France* elgesys buvo lengvesnis nei pasaulinio kartelio, už kurį nubausta, pagrindinį branduolį sudariusių įmonių ir kad ji galėjo taikyti minėtoms bendrovėms mažesnę koeficientą (14%), paisydama vienodo požiūrio principo, ir atsižvelgti į santykinai lengvesnį jų elgesio pobūdį (žr. 2013 m. kovo 6 d. įvykusių posėdžių bylose *Laufen Austria / Komisija*, T-411/10 EU:T:2013:443 ir *Roca* protokolą). Ji nurodė tą patį nagrinėjant ieškinį, kurį *Zucchetti* pareiškė dėl ginčijamo sprendimo. Sprendimas *Zucchetti Rubinetteria / Komisija* (T-396/10, EU:T:2013:446), žr. teismo posėdžio pranešimo, pridėto prie *Roca Sanitario* apeliacinio skundo kaip 11 priedas, 42 punktą. Taip pat žr. Sprendimą *Team Relocations ir kt. / Komisija* (T-204/08 ir T-212/08, EU:T:2011:286, 91 punktas), kuriame cituojamas 2008 m. spalio 1 d. sprendimas „Candle waxes“, C(2008) 5476, susijęs su EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP / C.39.181 – Parafino vaškas), ir 2009 m. lapkričio 11 d. Sprendimas „Heat stabilisers“, C(2009) 8682, susijęs su EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP/38.589 – Šilumos stabilizatoriai), kuriuose Komisija taikė skirtingus koeficientus skirtingoms nagrinėjamo kartelio dalyvių kategorijoms, atsižvelgdama į santykinį jų dalyvavimo darant pažeidimą sunkumą.

IV – Išvada

263. Dėl šių priežasčių ir, nedarant poveikio kitų šių apeliacinių skundų pagrindų nagrinėjimui, siūlau Teisingumo Teismui priimti toliau nurodytą sprendimą.

264. Byloje *Komisija / Keramag Keramische Werke ir kt.* (C-613/13 P):

- 1) panaikinti Sprendimo *Keramag Keramische Werke ir kt. / Komisija* (T-379/10 ir T-381/10, EU:T:2013:457) rezoliucinės dalies 1 punktą, kiek ja panaikintas 2010 m. birželio 23 d. Komisijos sprendimo C(2010) 4185 *final* dėl procedūros pagal [SESV] 101 straipsnį ir [EEE susitarimo] 53 straipsnį (byla COMP/39092 – Sanitarinė vonios kambario įranga) 1 straipsnis, susijęs su įvykiais *Association française des industries de céramique sanitaire* (AFICS) ir *Allia SAS, Produits Céramique de Touraine SA* ir *Sanitec* atsakomybe klostantis šiems įvykiams;
- 2) panaikinti visą minėto Bendrojo Teismo sprendimo rezoliucinės dalies 2 punktą;
- 3) atmesti ieškinį dėl panaikinimo, kiek jis susijęs su įvykiais AFICS, ir iš naujo nustatyti *Allia SAS, Produits Céramique de Touraine SA* ir *Sanitec* skirtas baudas;
- 4) atmesti *Keramag ir kt.* priešinio apeliacinio skundo antrą pagrindą kaip nepriimtina ir (arba) nepagrįstą.

265. Byloje *Duravit ir kt. / Komisija* (C-609/13 P): atmesti nurodytus septintąjį ir dvyliktąjį įrodymų išskraipymo atvejus kaip nepriimtinius arba nepagrįstus.

266. Byloje *Villeroy & Boch AG / Komisija* (C-625/13 P): atmesti pirmąjį pagrindą kaip nepriimtina arba nepagrįstą ir atmesti antrojo pagrindo antrą dalį kaip nepagrįstą.

267. Byloje *Villeroy & Boch SAS / Komisija* (C-644/13 P): atmesti pirmąjį pagrindą kaip nepagrįstą ir antrojo pagrindo kaltinimą, kad Bendrasis Teismas nesivadovavo savo išvadomis sprendimuose *Keramag Keramische Werke ir kt. / Komisija* (T-379/10 ir T-381/10, EU:T:2013:457), *Duravit ir kt. / Komisija* (T-364/10, EU:T:2013:477) ir *Wabco Europe ir kt. / Komisija* (T-380/10, EU:T:2013:449), kaip nepagrįstą.

268. Byloje *Roca Sanitario / Komisija* (C-636/13 P): pritarti *Roca Sanitario* antrojo pagrindo pirmai daliai; iš dalies panaikinti Sprendimą *Roca Sanitario / Komisija* (T-408/10, EU:T:2013:440) ir grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad jis priimtų sprendimą dėl baudos ir nustatytų visų pirma šioje išvadoje pateiktų samprotavimų, susijusių su *Roca Sanitario* antrojo pagrindo pirma dalimi, padarinius.

269. Atidėti bylinejimosi išlaidų klausimo nagrinėjimą.